



**LUNDS**  
UNIVERSITET

Sociologiska Institutionen

## *Diskursive Implikationer*

*- identitetsdannelse og nationalisme i et politisk budskab -*

Författare: Malene Rabbe  
Uppsats SOC 446, 41-80 p  
VT 2003  
Handledare: Marianne Liedholm

## *ABSTRACT*

Författare: Malene Rabbe

Titel: 'Diskursive Implikationer: Identitetsdannelse og nationalisme i et politisk budskab'

Uppsats Soc 446 41-80 p

Handledare: Marianne Liedholm

Sociologiska Institutionen, vt 2003

### *Sammenfatning:*

Den politiske debat i Danmark har igennem det sidste årti gennemgået en diskursiv forandring i retning af øget nationalisme, hvormed grænserne for, hvad det er tilladt at sige er blevet rykket. Denne øgede fokus på nationalistiske argumenter og problemstillinger blandt de politiske partier har nogle implikationer, som det er nødvendigt at belyse. Spørgsmålet er, om den diskursive forandring medfører en ubevidst påvirkning af det enkelte individ.

På baggrund af en granskning af den politiske debat i Danmark har jeg valgt, at fokusere på Dansk Folkeparti i paperets analyse.

Hypotesen i dette paper er, at Dansk Folkepartis tekster påvirker læseren i nationalistisk retning.

Hypotesen og den efterfølgende analyse baseres på tre centrale begreber: Den kritiske diskursanalyse, Peter Gundelachs identitetsbegreb og Michael Billigs definition af nationalisme.

Med udgangspunkt i kritisk diskursanalyse, underkastes en række af Dansk Folkepartis tekster og annoncer en analyse som bygger på Twin Focus og den tre-dimensionelle model.

Den kritisk diskursanalytiske metode forsøger, at afdække den rolle, den diskursive forandring spiller ved opretholdelsen og forandringen af magtrelationer.

Ved at inddrage Gundelachs flydende identitetsbegreb får metoden et individ-orienteret aspekt, som er nødvendigt for at forstå den nationalisme, som findes i den vestlige verden.

Denne nationalisme er ikke en 'destruktiv' nationalisme som den, der normalt associeres med begrebet. Billig kalder den vestlige nationalisme for 'banal nationalisme' – den er skjult under overfladen og tager form af en konstant, ubevidst bekræftelse af nationen.

### *Resultater:*

Ud fra analysen er det påvist, at Dansk Folkeparti fører en nationalistisk diskurs i den politiske debat. Der er også belæg for at tro, at denne diskurs påvirker modtageren af det politiske budskab.

Videre forskning, for eksempel i form af observationer som underkastes kritisk diskursanalyse, eller kvalitative interviews – en kombination af traditionel sociologisk metode og kritisk diskursanalyse – vil sandsynligvis kunne belyse problemstillingen yderligere.

### *Keywords:*

Kritisk Diskursanalyse, Identitetsdannelse, Banal Nationalisme, Politisk Diskurs, Dansk Folkeparti.

## *Indholdsfortegnelse*

Diskursive Implikationer.....	1
Indholdsfortegnelse.....	1
Indledning .....	2
Metode .....	4
Introduktion til det diskursanalytiske felt .....	4
Kritisk diskursanalyse .....	4
Faircloughs kritiske diskursanalyse .....	6
Twin Focus .....	7
Ideologi og hegemoni.....	10
Gruppedannelse .....	11
Kritisk Diskursanalyse i forbindelse med paperets formål .....	12
Nationalisme.....	13
Kritik af generelt accepterede definitioner og brug af begrebet nationalisme .....	13
Identitetsdannelse og nationalisme .....	15
Banal nationalisme.....	16
Case study .....	19
Kritisk diskursanalyse i den foranstående analyse .....	19
Udvælgelse af tekster .....	21
Dansk Folkeparti.....	21
Dansk Folkepartis tekster .....	23
Dansk Folkepartis paradoks.....	27
Diskussion .....	32
Sammenfatning af analysen.....	32
Konklusion på analysen .....	37
Implikationerne af analysen .....	39
Mulig opfølgning til dette arbejde .....	41
Implikationerne ved anvendelsen af kritisk diskursanalyse.....	42
Afslutning.....	45
Bibliografi .....	46
Kildemateriale .....	46
Artikler m.m. ....	47
Bilag 1: Analyseguide.....	49
Bilag 2: Annoncer for Dansk Folkepartis kampagne imod Euro'en .....	50
Bilag 3: Dansk Folkepartis kampagne fra December 2002. ....	51
Bilag 4: Indledningen til Dansk Folkepartis arbejdsprogram .....	53
Bilag 5: Dansk Folkepartis annonce om indfødsretslovene, foråret 2001 .....	54
Bilag 6: Dansk Folkepartis annoncer fra april og maj 2002 .....	55

## ***Indledning***

Emnet for dette paper blev delvist valgt ud fra min interesse for dansk politik og den udvikling den politiske diskurs i Danmark har gennemgået indenfor de seneste år. Desuden er jeg fascineret af den alt oftere brugte diskursanalytiske metode, og de muligheder den giver.

Ved en fordybelse i metoden voksede ideen frem om, at bruge den til at analysere de nationalistiske og fremmedfjendske tendenser som i stigende grad dominerer den danske politiske debat. Især påvirkningen af vælgeren, i betragtning af det ulige forhold som findes mellem politikeren (en autoritetsfigur) og vælgeren (som modtager af det politiske budskab), er interessant i denne sammenhæng: Hvis debatten bliver mere og mere nationalistisk, bliver vælgeren det så også?

Denne hypotese bliver yderligere interessant, når Peter Gundelachs teori om identitetsdannelse som en flydende og kontinuerlig proces tages i med i overvejelserne (Gundelach 2002).

Ud fra diskursanalysens muligheder, en granskning af den politiske debat samt en gennemgang af samfundsvidenskabelig teori om nationalisme, besluttede jeg, at Dansk Folkeparti ville være interessant at analysere i denne sammenhæng. De anklages ofte for at være nationalistiske, og de tildeles meget af "æren" for at have ændret den politiske diskurs i retning af mere nationalistiske tendenser.

*Det, jeg i dette paper vil finde ud af, er således, om der er basis for at tro, at Dansk Folkepartis tekster påvirker modtageren (det vil sige læseren af disse tekster) i en nationalistisk retning.*

Formodningen er, at der rent faktisk sker en sådan påvirkning. Dette baseres på tre faktorer: For det første er en persons identitet genstand for konstant (oftest ubevidst) genfortolkning af individet selv. Påvirkninger kommer fra alle sider, og ulige magtrelationer, hvor individet står overfor en autoritet, har potentiale til at påvirke mere end relationer, hvor der ikke er en magtmæssig ubalance.

For det andet er nationalisme andet og mere end den 'destruktive' nationalisme man kender fra steder som Balkan eller Baskerlandet. Der findes en skjult nationalisme, som kommer til udtryk i ordvalg og symboler snarere end åbenlyse og iøjnefaldende erklæringer; Michael Billig kalder fænomenet for 'banal nationalisme' (Billig 1995).

For det tredje er der sket en ændring i den politiske diskurs i Danmark. Debatten er mere nationalistisk end tidligere. Dette flytter grænserne for, hvad folk vil acceptere at høre. Herfra er der ikke langt til at acceptere det budskab der gives videre.

Metoden for analysen i dette paper er kritisk diskursanalyse. I modsætning til diskursteorien, som argumenterer for, at alt er diskurs, tager den kritiske diskursanalyse en mere moderat tilgang. Diskurs er blot et af mange aspekter som alle tilsammen danner det komplette billede. Det er derfor vigtigt, at inkludere traditionel samfundsteori i analysen, når man anvender kritisk diskursanalyse. Uden dette opnår man ikke et fuldstændigt billede af det, som studeres.

En implikation af den kritiske diskursanalytiske tilgang er, at forskeren ikke er en uvildig observatør. Fornavnet *kritisk* antyder dette: Formålet med forskningen er at afdække skjulte magtforhold for dermed at kunne ændre og forbedre samfundet.

Udover at teste den ovenfor beskrevne hypotese, har paperet endnu et formål: At evaluere den kritiske diskursanalyse som metode. Fordi denne metode er ved at vokse i popularitet er det nødvendigt at teste og evaluere metoden. Dette gælder ikke kun i forhold til den forhåndenværende analyse, men også for at kunne forholde sig til metoden som et analyseværktøj.

## ***Metode***

### *Introduktion til det diskursanalytiske felt*

I bogen “The discourse reader” definerer Jaworski og Coupland en diskurs som følger:

*Diskurs er sprogbrug og brug af sproget i forhold til sociale, politiske og kulturelle formationer, dvs. strukturer, institutioner og normer. Diskurs er sprog, som afspejler social orden men også sprog som skaber social orden og skaber individers samkvem med samfundet.*

(Bredsdorff 2002, 12)

Jørgensen og Phillips giver en mere enkel definition i deres bog, ‘Diskursanalyse som teori og metode’: “... en diskurs er *en bestemt måde at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på*” (Jørgensen & Phillips 1999, 9).

De erkender at diskursanalyse er et meget bredt felt. Dog peger de på tre generelle retninger, som tilsammen giver et ganske fyldestgørende billede af emnet i metode øjemed: Laclau og Mouffes diskursteori, kritisk diskursanalyse og diskurspsykologi. Fælles for de tre er udgangspunktet, at individets måde at tale om omverdenen på ikke blot er en neutral afspejling af denne, men en aktiv part i skabelsen og forandringen af den (Jørgensen & Phillips 1999, 9).

### *Kritisk diskursanalyse*

Den retning indenfor diskursanalyse og –teori, som anvendes i dette paper, er kritisk diskursanalyse. Navnet bunder i retningens bagved liggende motiver, som generelt er, at stille sig kritisk overfor eksisterende og accepterede (ofte ubevidste) magtforhold i samfundet.

Norman Fairclough tilhører denne retning af diskursanalyse. Han bruger selv betegnelsen “kritisk diskursanalyse” til både at beskrive den tilgang han selv har til emnet, og den bredere retning indenfor diskursanalyse, han tilhører. Dette kan være forvirrende, men i dette paper anvendes udtrykket til at betegne Faircloughs tilgang, med mindre andet direkte påpeges.

Den mest afgørende faktor som adskiller Faircloughs kritiske diskursanalyse fra andre retninger indenfor diskursanalyse generelt er, at Fairclough sætter analysen ind i et større 'framework' end blot diskursen. Udgangspunktet er, at diskursanalysen i sig selv ikke er nok til at forstå et givent fænomen. Andre, for eksempel sociale, politiske og/eller økonomiske teorier, må tages i betragtning.

I modsætning dertil ser Laclau og Mouffes diskursteori alting som diskurs – intet i den verden som omgiver os er fastlagt, selvom vi betragter det som sådan. Som sproget er det sociale kun tilsyneladende fastlåst; hvad vi ser som fastlåste forhold, er så blot forhold som er blevet "objektiverede" og accepterede som fastlåste (Jørgensen & Phillips 1999, 44).

Som sådan er diskursteoriens formål således, at afdække, hvordan virkeligheden skabes og gøres objektiv gennem diskurs.

Kritisk diskursanalyse ser sit formål på et helt andet plan: Den "opstiller teorier og metoder til teoretisk at problematisere og empirisk at undersøge relationerne mellem diskursiv praksis og sociale og kulturelle udviklinger i forskellige sociale sammenhænge" (Jørgensen & Phillips 1999, 72).

Det vil med andre ord sige, at den kritiske diskursanalyse ser på, hvordan den *subjektive* 'virkelighed' (individets forståelse af virkeligheden) objektiveres – opnår status af 'sandhed'. Dette danner grundlag for en kritisk undersøgelse af sociale relationer, herunder magtforhold.

Fælles for alle de forskellige teorier og metoder, som siges at falde indenfor den bredere kategori kritisk diskursanalyse er de følgende punkter:

1) *Sociale og kulturelle processer* (herunder forandringsprocesser) *og strukturer har en delvis lingvistisk-diskursiv praksis*. Dette diskursive aspekt er medvirkende til at konstituere den sociale verden – identiteter og relationer iberegnet. Formålet for kritisk diskursanalyse er således, at afdække disse diskursive aspekter (Jørgensen & Phillips 1999, 73).

2) *Diskurs er både konstituerende og konstitueret*. Dette vil sige, at sprog, ifølge kritisk diskursanalyse både er en form for handling, som kan anvendes til at forandre verden, og en form for handling, som er "socialt og historisk placeret og står i et dialektisk forhold til andre aspekter af det sociale" (Jørgensen & Phillips 1999, 74).

3) *Sprogbrug skal analyseres empirisk i den sociale sammenhæng*. Dette punkt er ganske selvforklarende, og står, som nævnt ovenfor, i kontrast til diskursteorien på et

helt grundlæggende niveau; hvorvidt der er en social sammenhæng at sætte diskursen ind i.

4) *Diskurs fungerer ideologisk*. Med dette menes, at diskursive praksisser medvirker til at skabe og reproducere ulige magtforhold mellem sociale grupper – *ideologiske effekter*. Mange indenfor denne retning læner sig op ad Foucaults tese om magt som noget produktivt, men anvender alligevel ideologibegrebet i forbindelse med konkrete sociale uligheder mellem grupper baseret på for eksempel køn, social klasse, etnicitet eller politisk retning.

5) *Kritisk forskning*. Kritisk diskursanalyse ser ikke sig selv som politisk neutral, men derimod som politisk engageret i social forandring – i “frigørelsens navn” stiller kritisk diskursanalyse sig på de svage og undertrykte side (Jørgensen & Phillips 1999,76).

#### *Faircloughs kritiske diskursanalyse*

Et centralt aspekt hos Fairclough er diskursens rolle som en social praksis, der både reproducerer og forandrer viden, identiteter og sociale relationer (herunder magtrelationer), og som samtidigt formes af andre sociale praksisser og strukturer (Jørgensen & Phillips 1999, 77).

Det diskursive har for Fairclough kun lingvistiske elementer i sig (i modsætning til Laclau og Mouffes teori, som også indkorporerer ikke-lingvistiske elementer i deres diskurs-begreb).

Diskurs har to betydninger for Fairclough:

- i bestemt form (en diskurs) angiver det en måde at tale på, som giver betydning til en oplevelse ud fra et bestemt perspektiv: “... the language used in representing a given social practice from a particular point of view. Discourses appertain broadly to knowledge and knowledge construction” (citeret i Gram og Hagelberg, 2000, 8f.).

- i ubestemt form (diskurs) henviser det til sprogbrug som social praksis: “...an abstract noun for this general view of language in social use.” (citeret i Gram og Hagelberg, 2000, 8f.).

Denne generelle brug indgår i to sammenhænge:

a) “Discourse as a social action and interaction, people interacting in real social situations” (det vil sige en sproglig sammenhæng); og



b) “A discourse as a social construction of reality, a form of knowledge” (det vil sige en post-strukturalistisk sammenhæng) (Gram og Hagemann 2000, 8f).

Diskurs har som sådan tre funktioner: En identitets-funktion; en relationel funktion; og en ideationel funktion. Med andre ord, bidrager diskurs til at konstruere sociale identiteter, sociale relationer, samt videns- og betydningssystemer (Jørgensen & Phillips 1999, 79).

### *Twin Focus*

Twin focus er en simplificering af kritisk diskursanalyse, som fokuserer på henholdsvis den kommunikative begivenhed og den diskursorden som undersøges – og det dialektiske forhold de to befinder sig i.

*Den kommunikative begivenhed* refererer til ethvert tilfælde af sprogbrug.

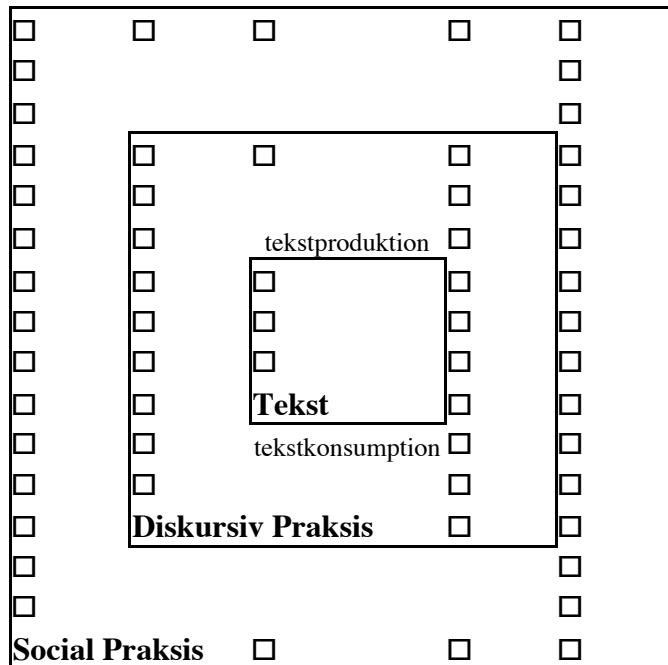
Med *diskursorden* menes “summen af de diskurstyper som bruges indenfor en social institution eller et socialt domæne”, det vil sige diskurser - praksisser for hvorledes tale og skrift produceres og konsumeres - og genrer - den sprogbrug som er forbundet med og konstituerer en bestemt social praksis. “Diskursordenen er en form for system, men den er ikke et system i strukturalistisk forstand, idet kommunikative begivenheder ikke bare reproducerer diskursive ordener, men også kan ændre dem gennem kreativ sprogbrug” (Jørgensen & Phillips 1999, 83). Diskursordenen er de ressourcer som er til rådighed for en given kommunikativ begivenhed i et givent miljø (‘setting’). Diskursordenen begrænser således, hvad der kan kommunikeres. Dog kan kommunikation også påvirke diskursordenen (og dermed forholdet mellem de to) i og med at den har frihed til at trække på diskurser og genrer udenfor den givne diskursorden.

I en konkret analyse er det vigtigt, at se på forholdet mellem diskursorden og det givne miljø eller den institution diskursen føres i – trækkes der på genrer og diskurser, som er kendte og kendetegnende for den givne diskursorden, eller hentes ressourcer udefra?

“Diskursiv forandring finder sted, når diskursive elementer artikuleres på nye måder” (Jørgensen & Phillips 1999, 88).

Enhver diskurs har ifølge Fairclough tre dimensioner, som illustreres i *den tredimensionelle model*.

Denne består af tre dele: Teksten, den diskursive praksis og den sociale praksis.



Den tredimensionelle model, som den grafisk fremstilles af Jørgensen og Phillips 1999, side 81.

*Teksten* er den kommunikation, som foregår i form af tale, skrift, billede eller en kombination af de tre.

*Den diskursive praksis* er den faktiske produktion og konsumtion af teksten; dermed er den diskursive praksis også bindeledet mellem teksten og *den sociale praksis* (den sociale struktur) (Jørgensen & Phillips 1999, 80ff.).

Den sociale praksis – de sociale relationer i samfundet som helhed, samt i bestemte institutioner – er et vigtigt begreb som både har diskursive og ikke-diskursive elementer.

De ikke-diskursive elementer kan ikke dækkes af diskursanalyse eller –teori. Derfor må anden teori knyttes til den diskursive teoretisering og analyse for at sikre et fuldstændigt og sandfærdigt billede af det, som analyseres.

Tekst og social praksis indgår i et dialektisk forhold med hinanden<sup>1</sup> (som diskursordener og kommunikative begivenheder i stykket ovenfor – konstitueret og

---

<sup>1</sup> Jørgensen og Phillips kritiserer Fairclough for at være for svag i sin definition af disse dialektiske forhold. De spørger, hvor grænsen går mellem to ting som er i et dialektisk forhold

konstituerende af hinanden) idet det ikke blot er *reproduktion* som foregår. I kraft af 'kreativ sprogbrug' kan kommunikation medvirke til at forandre eksisterende sociale praksisser (Jørgensen & Phillips 1999, 83f.).

Med andre ord:

En given diskursorden har allerede givne/eksisterende diskurser. Ved gentagelse af disse reproduceres ordenen. Forandring sker, hvis man vælger at trække på diskurser udenfor ordenen. Et eksempel er den stigende brug af forbrugerdiskurs i ordener såsom universiteter (hvor den givne diskursorden er en, som fokuserer på uddannelse) og hospitaler (hvor den givne orden er en sundhedsdiskursorden).

Dette er, hvad Fairclough kalder *interdiskursivitet* – indførelsen af nye diskurser til ordener hvor de traditionelt ikke findes (Jørgensen & Phillips 1999, 84ff.).

Et lige så vigtigt begreb er *intertekstualitet*; en reproduktion af tekst snarere end diskurs.

Dette finder sted, når den kommunikative begivenhed trækker på allerede skete begivenheder, eller ord som har været talt før, *på nye måder*; en slags skjulte henvisninger.

Manifest intertekstualitet er derimod, når man åbenlyst trækker på en eksisterende tekst, for eksempel i form af citater.

En intertekstuel kæde er en serie af tekst, som bindes sammen i en kæde i kraft af, at hver tekst indkorporerer elementer fra en eller flere af de andre tekster (måske er *net* en mere rammende beskrivelse) (Jørgensen & Phillips 1999, 84).

En svaghed ved at trække på tekst eller diskurs som eksisterer andetsteds er, at de magtrelationer, som findes i disse risikerer at bære over i den nye tekst.

Magtrelationer kan således være begrænsende, såvel som befordrende, for intertekstualitet og, til en vis grad også for interdiskursivitet.

---

til hinanden? Og "hvordan kan man vise præcis *hvor* og *hvordan* det ikke-diskursive påvirker og forandrer det diskursive – og omvendt?" (Jørgensen & Phillips 1999, 102; kursiv i originalen). I konkrete analyser viser dette problem sig ofte i og med, at det sociale bliver karakteriseret som en baggrund, hvorpå det diskursive udspiller sig. Forskeren må derfor udvise enorm påpasselighed for ikke at falde i den fælde under bedrivelsen af forskningen.

### *Ideologi og hegemoni*

Magt er helt centralt i Faircloughs syn på samfundet – diskurser kæmper for at ‘vinde’ kampen om ‘betydningsherredømmet’. Hegemoni er dermed ikke et spørgsmål om den faktiske dominans, men mere om en forhandlingsproces for at *opnå* dominans eller betydnings-konsensus.

Den diskursive praksis er, ud fra dette synspunkt, et aspekt af den hegemoniske kamp, eller: “En diskursorden kan altså ses som den diskursive facet af den modsætningsfyldte og ustabile balancekunst som konstituerer en hegemoni “(Gram og Hagelberg 2000, 10).

Ideologi forstår Fairclough som “betydning i magtens tjeneste” (Jørgensen & Phillips 1999, 86). Med det menes, at han anser ideologi for at være “betydningskonstruktioner, der bidrager til produktion, reproduktion og transformation af dominansrelationer” (Jørgensen & Phillips 1999, 86). Diskurser kan dermed være mere eller mindre ideologiske, idet ideologi kommer til udtryk som implicite antagelser, præsuppositioner og ‘taken-for-granted assumptions’ i teksten. Ideologi trækker på en fælles forståelse af et emne. Det kan ses som et udtryk for hvilke opfattelser er herskende, i og med at de viser, hvordan afsender opfatter verden eller den givne situation, samt hvordan han/hun ønsker at modtageren skal opfatte verden (bevidst eller ubevidst). En diskurs som bidrager til at opretholde eller forandre relationer (magtforhold) er dermed ideologisk (Jørgensen & Phillips 1999, 86).

Problemet med denne definition er, at alle diskurser hermed på et eller andet niveau er ideologiske; det er svært at pege på en diskurs, ud fra Faircloughs egen definition af sådanne, som ikke kan siges at have den effekt.

Her kan det hjælpe at trække på Laclau og Mouffes diskursteori.

Laclau og Mouffe sætter et tresidet forhold op imellem hegemoni, det objektive og handlinger, som reproducerer eller forandrer betydningstilskrivninger (groft sagt handlinger, som Fairclough kalder for ideologiske). Disse handlinger kalder Laclau og Mouffe for det politiske.

Det objektive er de diskurser, som er så bredt accepterede og fast etablerede, at de anses for at være umulige at ændre – “Objektiviteten er et historisk resultat af

politiske processer og kampe; den er *aflejret* diskurs” (Jørgensen & Phillips 1999, 48).

Hegemonien falder ind mellem det objektive og det politiske, i og med at “vejen fra politisk konflikt til objektivitet går over hegemoniske interventioner, hvor alternative virkelighedsopfattelser undertrykkes, og én bestemt opfattelse af verden står tilbage som det naturlige” (Jørgensen & Phillips 1999, 48).

Med andre ord, hegemoni er den kamp, som foregår inde i diskursen inden den aflejres og bliver til ideologi, det vil sige bliver generelt accepteret som Sandheden.

Som sådan afviger de to definitioner ikke meget fra hinanden (hvis man ser bort fra afvigelserne i navnene, hvor for eksempel Faircloughs definition af ideologi som nævnt modsvarer Laclau og Mouffes begreb om politiske handlinger).

Dog vil jeg her foretrække, at anvende Laclau og Mouffes definition af politiske handlinger, og sammensmelte de to opfattelser til en vis grad:

Hegemoni ser jeg som den kamp eller forhandlingsproces, som diskurser gennemgår for at opnå dominans eller betydningskonsensus. Det er her, modstridende opfattelser og meninger forsøger at bestemme, hvad er det ‘rigtige’ og ‘forkerte’ (det Fairclough kalder ideologi).

I samme åndedræt er ideologi dermed den generelt accepterede ‘sandhed’, det vil sige det, som generelt accepteres som værende almengyldigt. Det er de ting, som tages for givet når diskurser føres og argumenter kastes rundt i den hegemoniske forhandlingsproces.

### *Gruppedannelse*

Endnu et punkt hvor Faircloughs teori styrkes ved at trække på Laclau og Mouffe, er spørgsmålet om gruppedannelse. Fairclough nikker til de socialpsykologiske aspekter, når han fastslår diskursens medvirken i konstruktionen af sociale identiteter, sociale relationer, samt videns- og betydningssystemer (Jørgensen & Phillips 1999, 79). Han kommer dog ikke selv ind på gruppeidentitet og de processer som indgår i dannelsen af grupper.

For Laclau og Mouffe forstås gruppedannelse som en *reduktion af muligheder*; idet visse identitetsmuligheder fremhæves eller prioriteres, fravælges eller ignoreres andre (Jørgensen & Phillips 1999, 56). I og med at man identificerer sig med en gruppe

(eksisterende eller ‘under konstruktion’) sker der samtidigt to ting: For det første lukker man af for ‘den anden’, det vil sige dem, man identificerer sig som modsætning til. Desuden ser man bort fra forskelle som findes indenfor gruppen. Et bærende element i gruppedannelsen er *repræsentation*. En gruppe som endnu kun er ved at dannes, eksisterer ikke i det sociale, og den vedbliver med ikke at eksistere indtil nogen italesætter den som gruppe (Jørgensen & Phillips 1999, 57). Ideelt set skal repræsentanten og gruppen være i overensstemmelse, eftersom repræsentanten faktisk “skal legemliggøre gruppens vilje”<sup>2</sup> (Jørgensen & Phillips 1999, 58). Men gruppen og repræsentanten skabes ikke i en smuk kronologisk rækkefølge, de opstår samtidigt; gruppen konstitueres derfor ikke, før repræsentanten taler på vegne af den – og repræsentanten konstitueres først i det øjeblik denne repræsentation finder sted.

### *Kritisk Diskursanalyse i forbindelse med paperets formål*

Eftersom formålet med paperet er, at se hvordan Dansk Folkepartis tekster påvirker (re)konstitutionen af modtagerens identitet, især i forbindelse med partiets mange nationalistiske udtryk, er Laclau og Mouffes betragtninger om gruppedannelse og repræsentation yderst interessante.

Den politiske debat i Danmark er blevet mere og mere præget af diverse udtryk for nationalisme. Kendskab til konsekvenserne af de diskursive forandringer i debatten er derfor vigtigere end nogensinde før.

Med ‘udtryk for nationalisme’ menes naturligvis ikke at politikerne griber til våben i forsvaret af det danske folk – begrebet nationalisme lider under samfundsvidenskabelig overgeneralisering og har derfor et stort behov for yderligere diskussion og redefinering.

---

<sup>2</sup> Hvorvidt dette rent faktisk altid er tilfældet kan diskuteres. Man kunne for eksempel vælge at kaste blikket på diverse etniske minoriteter i Danmark for at se eksempler på grupper som italesættes uden at være i overensstemmelse med den som italesætter gruppen – dette gælder for eksempel når politikere og medier fokuserer på en specifik gruppe som problematisk af den ene eller anden årsag (som ofte har med kriminalitet at gøre og ofte er groft overgeneraliserende).

## *Nationalisme*

I 'Det er Dansk' adskiller Peter Gundelach to begreber: National identitet og national mentalitet. Hvor det sidstnævnte er 'indholdet' i den nationale identitet – det vil sige forståelsen af det "faktum", at en bestemt nations befolkning besidder kendetegn, som er særegne for netop denne gruppe af mennesker – er den nationale identitet et spørgsmål om selve tilhørsforholdet til nationen. Begrebet fokuserer på selve *dannelsen* af identitet, og på grænsedragningen i denne proces. En oplevelse af verden som eksisterende af befolkninger med tilhørsforhold til specifikke nationer er helt basal for at kunne kalde sig 'dansk', 'svensk' eller for den sags skyld 'japansk' (Gundelach 2002, 76).

Hvor begge begreber er vigtige for denne analyse, er det dog en forståelse af Gundelachs begreb national identitet, som er essentiel for analysen af konstitueringen af et individs nationale identitet. Begge begreber forudsætter en konfrontation med begrebet 'national'.

### *Kritik af generelt accepterede definitioner og brug af begrebet nationalisme*

Der er skrevet meget om nationalisme indenfor samfundsvidenskaben. De fleste definitioner af begrebet ser fænomenet som en slags 'redskab', mennesker griber til i angst eller frygt for forandringer i deres samfund.

En effekt af globalisering, internationalisering samt øget udveksling af mennesker, varer, koncepter og værdier på tværs af landegrænser er, at individerne i et givent samfund eventuelt føler en frygt for, at alt det velkendte forsvinder. I kraft af dette betragtes nationalisme ofte som en naturlig – og til en vis grad uundgåelig – reaktion på de forandringer, samfundet gennemgår.

Nationalisme ses således som noget 'ekstra', som vokser frem af kultur og samfund, men essentielt ikke er en del af det (Billig 1995, 10) – snarere ses det som noget udefra kommende, som af samme grund kun kan studeres på makroniveau.

Charles Kupchan beskriver nationalisme som en "fælles politisk ideologi," der kræver, at den "sentimentale nation sammensmeltes med den ideologiske stat," og

som ultimativt bundet i ting som fælles etnicitet, slægtslinie, sprog, kultur, religion eller statsborgerskab (Kupchan 1995, 2; egen oversættelse).

Dette er en meget vidt accepteret definition, som, hvis den ikke accepteres som fuldstændig, så i det mindste skaber grundlag for mange samfundsvidenskabelige definitioner af begrebet.

Denne definition af fænomenet tillader ikke den grad af detaljer, som er nødvendig for at kunne forstå den udvikling som finder sted i Danmark.

Philip Schlesinger fremlægger en mere specifik definition af nationalisme (Schlesinger, 1994). Schlesinger ser på de mekanismer, som finder sted når nationalisme breder sig blandt mennesker; hans konklusion er, at det handler om gruppedannelse. Ved dannelsen af en national gruppe finder processer sted, som giver mulighed for at drage grænser – for at udelukke og inkludere, og skelne mellem ‘dem’ og ‘os’. En del af denne proces er, at genopfriske historiske minder og traditioner, som hjælper med at skabe en kollektiv fortid for gruppen; samtidigt udelukkes de ting, som modarbejder dette mål. En reference til rumlig (hvilket ikke nødvendigvis er ensbetydende med geografisk) kollektivitet finder også sted, som var tilfældet med ‘Østblokken’ under den kolde krig.

Udover denne omdirigering af fokus fra de meget generelle nationalistiske tendenser til de specifikke gruppedannelsesmekanismer, mener Schlesinger også, det er nødvendigt at skelne mellem to typer af nationalisme, som han kalder hhv. østlig og vestlig. Østlig nationalisme er således en mere ‘etnisk’ opfattelse af nationen, med fokus på modersmål, kulturelle vaner og traditioner, og formodede blodsband.

Derimod anser han at vestlig nationalisme er baseret på historisk territorium, politisk fællesskab og samfundsmæssig kultur og ideologi.

Hvorvidt dette er tilfældet, kan diskuteres; i den case study som diskuteres i forhåndenværende paper, vil formodningen – hvis denne adskillelse er realistisk – være, at det især er karaktertrækkene for den vestlige nationalisme, som er gældende. Umiddelbart virker det dog, som om de nationalistiske udtryk i den politiske debat i Danmark også fokuserer på sådanne ting som modersmål, kulturelle vaner samt traditioner. Derudover er det historiske territorium og det politiske fællesskab også vigtige faktorer. Schlesingers opsplittelse af begrebet i østlig og vestlig kan derfor ikke umiddelbart overføres til danske forhold.



Schlesingers definition af nationalisme er vigtig af en anden årsag: Den tager et stort skridt i retning af en individ-orienteret forståelse af fænomenet. Han opnår dog ikke en fuld forståelse af de mekanismer, som finder sted i individet selv, eftersom fokus er på gruppedannelse.

### *Identitetsdannelse og nationalisme*

Peter Gundelach forsøger, at skabe en analyseramme, som fokuserer på individet. Han starter sin analyse af national identitet med at opridse fire kendetegn for identitetsdannelse i individet.

For det første er det vigtigt at forstå, at identitet ikke er en rigid, uforanderlig størrelse. Et individs identitet er flydende og under konstant genfortolkning af individet selv – om end ubevidst. Identitet er et socialt skabt fænomen, foranderligt i kraft af relationer mellem individet og omverdenen. Således kan man ikke konkludere, at identitet er fuldstændigt frit flydende. Ting som for eksempel opdragelse og erfaringer spiller derudover en stor rolle.

Identitet er desuden både en individuel og kollektiv størrelse. Individets identitet opstår og fastholdes gennem samspil med andre. Dermed kan det enkelte individ tage stilling til forskelle og ligheder, og forholde sig til, hvem vedkommende selv er. Det sociale samspil stiller også krav til individet. Når en person er bevidst om sig selv som forælder, hustru, lærer, forbruger, og så videre, indgår alle disse i individets identitet som helhed. Til hver af disse roller hører nogle forventninger om adfærd, ønsker og mål. Individet reflekterer over dette og placerer sig selv i forhold til alle de roller eller 'kategorier' det tilhører.

Et sidste, og nok så vigtigt aspekt af identitetsdannelse i forbindelse med national identitet er, at denne, ifølge Gundelach, i dag kan sidestilles med de mest basale dele af et individs identitet; køn, hudfarve, religion, seksualitet og lignende. Dermed findes et øget pres for at tilpasse sig og identificere sig med nationen (Gundelach 2002, 73).

Det centrale i Gundelachs argument er ideen om identitetens fleksibilitet:

*Identitet indlæres gennem interaktion med andre og fastholdes gennem vaner som strukturerer individets handlinger og som udkrystalliseres i sociale situationer. Identitet forstået på denne måde betyder at der sker en skjult indlæring af tanker, følelser og handlemåder som medfører at*

*man tager omverdenen og omverdenens virkelighedsdefinitioner for givne og ikke sætter spørgsmålstejn ved deres gyldighed. (Gundelach 2002, 73f).*

Dermed er identitetens dobbeltsidighed central; at identitet både er et kollektivt og individuelt fænomen udkrystalliseres på ovenfor beskrevne måde<sup>3</sup>. Den gruppe – etnisk, religiøs, national – man fødes ind i kommer til at fremstå som objektiv for individet selv. Det er først i mødet med andre grupper, man sætter spørgsmålstejn ved de formelle og uformelle sociale institutioner, man har lært at tage for givet.

### *Banal nationalisme*

Disse sociale institutioner giver (i det mindste i den vestlige verden) den nationale identitet et udtryk. Institutionaliseringen af den nationale identitet giver individet en daglig bekræftelse af gruppens eksistens, og er dermed en uformel, insisterende bekræftelse af nationens eksistens.

Udover den fællesskabsfølelse den nationale identitet indebærer, skaber den også en markering af, hvorfor netop denne gruppe af mennesker er speciel. De værdier som knyttes til identiteten styrker dette formål, ved at forudsætte en vurdering og rangordning af egne og andre grupperes værdier (Gundelach 2002, 81).

Michael Billig har analyseret de måder, hvormed det nationale styrkes i hverdagen – den uformelle institutionalisering af det nationale. Han skelner mellem national identitet – som er en følelse af tilhørsforhold til en nation (som Gundelachs definition) – og nationalisme – en følelse af tilhørsforhold til en nation, som er knyttet til en følelse af bedreværd i forhold til andre nationer (Gundelach 2002, 76; Billig 1995, 43f.).

I vestlige lande identificerer Billig en mekanisme, han kalder for *banal nationalisme*. Hans argument er, at det nationale er en del af os, så fastgroet, at vi ikke er bevidste om det. Banal nationalisme er således, “når man i dagligdagen bruger nationale

---

<sup>3</sup> På trods af en tilsyneladende modsætning mellem dette begreb og Laclau og Mouffes forståelse af gruppedannelse, er de to begreber reelt set lette at integrere. Gruppedannelse handler i begge begreber om en reduktion af mulighederne, hvor visse muligheder ignoreres eller ikke anderkendes, mens andre fremhæves eller promoveres.

symboler, men uden nødvendigvis at opleve dem som udtryk for nationalisme” (Gundelach 2002, 77; Billig 1995, 8f.).

Banal nationalisme står således i kontrast til den nationalisme, som generelt associeres med begrebet. Det er en daglig, ikke-voldelig bekræftelse af nationen<sup>4</sup>.

Dermed er det ikke sagt at det er en harmløs form for nationalisme. Den banale nationalismes tilsyneladende normalitet (for de, som lever den – det vil sige den vestlige verdens befolkning) gør det let at affærdige den som en ‘godartet’ nationalisme (Billig 1995, 6ff).

Tværtimod påpeger Billig, med Golfkrigen i 1991 som eksempel, at banal nationalisme har potentialet til at være ligeså ødelæggende som den type af nationalisme, som normalt anses for at være ‘destruktiv’. Da USAs Præsident Bush (Sr.) kaldte USA til fanerne for at forsvare Kuwait mod Iraks fremmarch, behøvede han ikke at forklare hvad en nation var, eller hvorfor den skulle forsvares – til døden hvis dette viste sig nødvendigt. Dette var allerede givet. Forståelsen af begrebet ‘nation’, samt hvad dette begreb indebærer, reproduceres dagligt, og netop i situationer som Bush’s tale for krigens start gør den banale nationalisme det muligt at sætte et enormt maskineri i gang (Billig 1995, 1ff, 7f).

Den banale nationalisme er en kontinuerlig påmindelse om nationalitet: “...nationhood provides a continual background for [the country’s] political discourses, for cultural products, and even for the structuring of newspapers. In so many ways, the citizenry are daily reminded of their national place in a world of nations” (Billig 1995, 8).

På grund af den meget subtile og familiære form, banal nationalisme har, bliver denne påmindelse dog ikke registreret som sådan af individerne i nationen. Det er ting og tegn som er en del af deres dagligdag, og derfor ubemærkede (Peter Gundelach kalder også den banale nationalisme for ‘skjult nationalisme’<sup>5</sup>. Gundelach 2002, 79).

---

<sup>4</sup> Et eksempel på denne skjulte, symbolske bekræftelse af det nationale er sproget (Billig 1995, 13ff). Allerede i starten af 80’erne undersøgte danske forskere ordvalget i 1000 tilfældigt udvalgte 250-ords tekststykker fra danske aviser, indsamlet i perioden fra 1970-74. Konklusionen var, at ord som havde at gøre med Danmark (for eksempel ‘dansk’, ‘danske’, ‘Danmark’ og ‘Danmarks’) optrådte uforholdsmæssigt mange gange (Gundelach 2002, 77).

<sup>5</sup> Gundelach nævner flagningen af Dannebrog som eksempler på banal nationalisme i Danmark. Flaget bruges naturligvis i situationer, hvor det nationale fællesskab skal markeres, såsom fodboldlandskampe eller parader. Men også ved fødselsdage eller kolonihavehuset

Dermed er det let at afvise, at nationalisme findes i den vestlige verden, hvor grobunden for banal nationalisme er størst, mens den 'voldsomme', det vil sige den synlige nationalisme er stort set fraværende (Billig 1995, 8).

Billig fremhæver, at politikeren ('the contemporary politician') er en vigtig brik når den banale nationalisme reproduceres; den banale nationalisme kommer til udtryk når politikeren udtaler sig om, hvordan staten eller nationen samt det internationale samfund skal "opføre sig" (Billig 1995, 92). I Danmark har den diskursive forandring af den politiske debat i retning af en mere nationalistisk debat, gjort dette ekstra relevant.

Gundelach argumenterer for, at individets identitet er under konstant genfortolkning af individet selv. Denne genfortolkning finder sted i lyset af de kilder som gives – når et individ således står som modtager af en tekst med undertoner af banal nationalisme, kommer dette til at spille en rolle i den ubevidste rekonstituering af identiteten.

Et af de spørgsmål, som skal besvares ved forhåndenværende analyse er således, hvorvidt det materiale, som analyseres, falder i denne kategori: Giver Dansk Folkeparti, i deres tekster, udtryk for banal nationalisme?

---

hæves flaget. De fleste er bevidste om det fællesskab som markeres, når Dannebrog rejses. Dog er det sandsynligvis de færreste, som ser flaget som et nationalistisk symbol (Gundelach 2002, 78ff.).

## *Case study*

### *Kritisk diskursanalyse i den foranstående analyse*

Når den faktiske analyse skal udføres, fungerer den kritiske diskursanalyse i høj grad som en 'opskrift' (se Bilag 1): Navnet er Twin Focus og fremgangsmåden er den tre-dimensionelle model<sup>6</sup>.

Opmærksomhed overfor hvilken diskursorden, man har fat i, er essentielt for analysen. I nogle miljøer er det mere åbenlyst hvilke diskurser man kan forvente – såsom et hospitalsmiljø, hvor diskurser fra genrer som helse og medicin kan forventes – mens andre er mere inkonsistente, som for eksempel økonomi eller politik.

Diskursordenen sættes op overfor den kommunikative begivenhed; dette illustreres i den tre-dimensionelle model.

I tekst-delen af modellen, skal stil-spørgsmål stilles: Er teksten folkelig eller autoritativ; er den nedladende eller tales der til modtageren, som om denne er ligeværdig; er teksten forelæsende eller indforstået; anvendes sælgerteknik; hvilke formodninger og 'taken-for-granted assumptions' kommer til udtryk; og så videre. Også spørgsmålet om, hvorvidt banal nationalisme kommer til udtryk på det sproglige niveau, skal afdækkes her. Alle disse spørgsmål handler i bund og grund om afsenderen samt forholdet mellem denne og modtageren.

Dette bærer over i næste del, den diskursive praksis – selve afsendelsen og modtagelsen af teksten. Hvilke ord og hvilken stil der vælges, når budskabet skal afsted er vigtigt at se på, for at kunne forstå, hvad afsenderen vil med teksten. Hvilken identitet promoveres eller konstitueres, henholdsvis for afsenderen og modtageren? Spørgsmål relateret til diskursordenen dukker op her: Følger teksten forventningerne, eller finder interdiskursivitet sted?

---

<sup>6</sup> I forbindelse med denne del af paperet er det vigtigt, på forhånd, at gøre opmærksom på metodens begrænsning i rapporteringsøjemed: Som med konventionel tekstanalyse vil en skriftlig gennemgang af en analyseguide, fra start til slut, for kritisk diskursanalyse resultere i en opremsning snarere end en egentlig analyse. Dermed menes ikke, at analyseguiden ikke følges, blot at dette finder sted i læsningen snarere end afrapporteringen. Således er det garanteret, at analyseguiden i Bilag 1 følges i analysen, selv hvis dette ikke altid er gennemskueligt.

Herefter skal teksten ses i den sammenhæng den er konstrueret i (og for). Det er her diskursordenen og den kommunikative begivenhed skal ses sammen igen.

Konsekvenserne af den kommunikative begivenhed er centrale i analysen af den: Hvilke transformationer eller vedligeholdelse af den diskurs, den indgår i, har den bidraget med? Endvidere må spørgsmålet stilles, i den *kritiske* diskursanalysens ånd, hvorvidt eksisterende magtforhold forstærkes, tilsløres, fornyes, forandres eller udfordres på anden måde.

Den sociologiske analyse bidrager med en kontekstualisering af teksten, diskursanalysen kan ikke stå alene. Forståelse af, hvilke sociale, økonomiske, politiske eller religiøse sammenhænge teksten er konstrueret i, er afgørende for forståelsen af de formål afsenderen har (bevidst eller ubevidst) med sin tekst. Her kritiserer Jørgensen og Phillips igen Fairclough (Jørgensen & Phillips 1999, 101ff). De påpeger, at Fairclough ikke giver nogle retningslinier for hvor meget sociologisk analyse der skal til. Dette kan være et problem, men bør dog i min mening kunne løses ved at forholde sig til det givne materiale; fokus må være, hvorvidt problemstillinger og alle eventuelle spørgsmål er besvaret fyldestgørende.

Det som skal opnås med denne analyse er blandt andet, at se det følgende:

Hvilket billede af sig selv giver Dansk Folkeparti videre i deres tekster?

Hvilket billede af modtageren (læseren) forsøger partiet at konstituere/konstruere gennem teksten?

Hvilke relationer og forhold forstærkes gennem teksten? Herunder også, hvilke grupper dannes, forstærkes eller svækkes.

Hvilke virkemidler (for eksempel banal nationalisme) anvendes ved denne forstærkelse/svækkelse af diverse magtforhold?

Hvilke krav stilles til konstitueringen af læserens identitet hvis vedkommende accepterer den givne tekst og eventuelt identificerer sig med de billeder af afsender og modtager, som medieres i teksten?

## *Udvælgelse af tekster*

De tekster som analyseres i forhåndenværende analyse er som følger: Dansk Folkepartis arbejdsprogram, partiets principprogram, deres annoncer samt et deres brochurer.

Valget faldt på disse tekster, da de i højere grad end nogen anden udmelding fra partiet skal præsentere partiet til potentielle vælgere. Dermed kan de give et godt billede af de problemstillinger som gennemgås netop ovenfor; hvilket billede partiet ønsker at formidle af sig selv og modtageren, samt hvilke virkemidler anvendes til dette formål.

Teksterne er desuden underlagt et højt niveau af kontrol fra partiets side. Af denne grund har jeg valgt at inddrage nogle avisartikler i analysen – hermed ses partiets udmeldinger i et af partiet mindre kontrolleret forum.

## *Dansk Folkeparti*

Dansk Folkeparti blev stiftet i 1995, da formanden, Pia Kjærsgaard, brød med sit daværende parti, Fremskridtspartiet.

I 1998, ved det første folketingsvalg for det nye parti, blev Dansk Folkeparti stemt ind i folketinget med 13 mandater. Ved valget i 2001 kom partiet op på 22 mandater, den tredjestørste repræsentation i folketinget.

Dansk Folkeparti er et af de partier, som ligger mere ustabil i meningsmålingerne. Årsagen dertil kan eventuelt findes i det faktum, at partiet er meget nyt. Dermed har de et større behov for presseomtale og –dækning end de etablerede partier, for ikke at forsvinde ud af befolkningens bevidsthed.

Grunden til, at forhåndenværende analyse fokuserer på netop Dansk Folkeparti hænger i høj grad sammen med den presseomtale, partiet har fået (og skabt) i relation til blandt andet nationalisme. Siden partiet blev dannet i 1995 er det i diverse medier blevet beskyldt for alt fra nationalisme og racisme til populisme.

Man behøver ikke at grave i arkiverne, men kan nøjes med at kaste et blik på de sidste to måneders overskrifter for at se partiets mediemagnetisme.

Således kan man i Politiken fra den 17. juli læse, at Venstres Birthe Rønn Hornbech gik i Dansk Folkepartis fælde – da Dansk Folkepartis angreb på “alt fra Højesteret til

internationale konventioner” blot er et udtryk for partiets opmærksomheds- eller omtalepolitik. Indlæggets pointe er, at de “sjældent [er] interesseret i substans, men stort set kun i mest mulig omtale” (Politiken 17/07/03 2,7).

To ledere i Information den 11. og 15. juli giver ligeledes udtryk for, at Dansk Folkeparti er mere opsat på at få spaltepads, end at fylde denne plads med kvalificerede argumenter for deres politik: “Tænk hurtigt tilbage: Hvad har medierne knirket af siden sommerferien<sup>7</sup> begyndte? Rigtigt! Dansk Folkeparti, morgen, middag og aften. I den særlige iscenesættelse, der er [Dansk Folkepartis pressechef] Espersens mesterstykke: Gerningsmanden forklædt som offer” (Information, 11/07/03).

Uanset grunden dertil, kan man igen og igen læse, at Dansk Folkeparti har givet udtryk for synspunkter, som det kritiske øje kan genkende som banal nationalisme. Således var partiets kampagne i forbindelse med folkeafstemningen i 2000, om den fælles europæiske mønt (Euro’en), baseret på argumenter om, at en afskaffelse af den danske møntfod ville gøre Danmark og danskerne mindre danske<sup>8</sup>.

I december 2002 kunne Københavnerne ligeledes se en kampagne, hvor partilederen Pia Kjærsgaard ‘ligger og tænker på...’ at hun blandt andet hellere vil have den danske krone end Euro’en, at hun hellere vil have Dannebrog end EU flaget, og at hun foretrækker grundloven frem for en EU forfatning (se Bilag 3).

Og senest – og ikke usandsynligt årsagen til ovenfor citerede leder i Information – foreslog Pia Kjærsgaard, at Danmark skulle bryde menneskerettighedskonventionen, da den forhindrer Danmark i at forskelsbehandle mellem danskere og indvandrere som vil bringe deres ægtefælde til landet (Politikens netavis 06/07/03).

De tekster som analyseres nedenfor er en del af den danske politiske diskurs, derfor kan det med rette forventes, at de følger den politiske diskursorden. Med dette menes blandt andet, at de udviser en vis saglighed i deres behandling af de problemer, de identificerer (noget som allerede ved de ovenfor citerede eksempler lader til at kunne anfægtes). Desuden kan det forventes at de påtager sig en autoritet, betinget af vælgernes velvilje, samt at de anvender et nøgternt og politisk sprog.

---

<sup>7</sup> En periode, som i danske medier benævnes ‘agurketiden’: En periode med politisk tørlægning og mangel på nyheder, folketingets sommerferie.

<sup>8</sup> Jmf. Bilag 2, kampagneannoncer, hvor sloganet er “Stem Dansk – stem nej!”.



### *Dansk Folkepartis tekster*

Indledningen til Dansk Folkepartis arbejdsprogram (Bilag 4) er rent retorisk en god indledning. I andet afsnit identificeres et problem – “I en tid hvor mange traditionelle værdier angribes...” – som modtageren af teksten er nødt til at forholde sig til.

Samtidig skaber indledningen en forstærkelse af det ulige forhold der findes mellem politiker og vælger, hvor politikerens rolle som den autoritetsfigur, som ved hvad problemet er, samt hvordan det skal ordnes. Budskabet er groft sagt, at ‘dette er problemet, læs videre, så skal vi fortælle dig hvordan det skal fikses’.

Med andre ord kan man, allerede i indledningen til partiets arbejdsprogram, se tendensen til et ulige magtforhold mellem afsender og modtager af teksten.

Dette magtforhold giver genlyd i resten af partiets tekster, hvor ord som “skal”, “må ikke”, “forlanger” og “kræver” bruges flittigt (se bl.a. Dansk Folkepartis brochurer, hvor dette er tilfældet i overvældende grad).

Det er ganske givet ikke overraskende for mange, at et politisk parti, i deres arbejdsprogram, bruger et sprog som nærmest umuliggør modsigelse. Problemet opstår, hvis fakta om politiske problemer (for eksempel at der er så og så stor kriminalitet) og partiets politiske holdninger om pågældende problem (for eksempel hvordan partiet anser at kriminaliteten kan bringes ned) blandes sammen med usaglige, dårligt underbyggede og, ifølge Billig, nationalistiske udsagn – for eksempel at denne kriminalitet hænger sammen med, at dansk kultur er under angreb, “indefra af lukkede og intolerante mindretal og udefra gennem dyrkelsen af globalisering og international kapitalmagt” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, indledningen).

Denne trussel fortættes senere i programmet: “[Det danske] samfund er under angreb. Det skyldes dels ideologisk betingede nedbrydninger af dele af den moral, vort samfund er bygget på, dels den massive indvandring af mennesker fra kulturer med helt andre normer” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Socialpolitik).

Denne advarsel følger en påmindelse om, præcist hvad det er, der er under angreb:

*Danmark har på baggrund af en tusindårig tradition udviklet sig som et meget homogent og usædvanligt samfund, hvor oplevelsen af fællesskab og samhørighed har været og er en vigtig og naturlig del af tilværelsen. I stor udstrækning har der gennem generationer været enighed om den demokratiske udvikling, om skabelsen af velfærdssamfundet, om frihedsrettigheder, om folkekirkens forhold, om tolerance og*

*medmenneskelighed i vores omgang med hinanden. Den grundlæggende enighed om fælles værdier har været afgørende for, at vigtige samfundsfunktioner som opretholdelse af lov og orden, skatteopkrævning og omfordelingspolitik har kunnet fungere.*

(Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Socialpolitik)

For det første har dette afsnit det formål, som nævnt ovenfor, at minde om hvad vi skal forsvare.

Samtidigt er de to citater mere eller mindre et skoleeksempel på det, Schlesingers argument går på: En 'genopfriskning' af de minder, som hjælper med at skabe en kollektiv følelse af samhørighed, samt en segregering af "dem" og "os" – begge er tæt forbundet med skabelsen og opretholdelsen af national identitet.

Den hukommelsesmæssige 'genopfriskning' af passende minder tager ofte form af forherligelse af de danske dyder i arbejdsprogrammet. Således kan man, i forbindelse med afsnittet om Danmarks forhold til de nordiske lande, læse at "de nordiske værdier er individualisme, respekt for individet, individuelt ansvar kombineret med en høj grad af pligtfølelse overfor fællesskabet og ikke mindst kvindens frie stilling, som går meget langt tilbage i historien" (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Dansk Udenrigspolitik). Det lyder mere som en utopi, end en beskrivelse af egentlige forhold.

Desuden er sætningen rent sprogligt tilstrækkelig diffus til at udsagnet altid kan forsvares, selv hvis fakta viser sig at være modstridende; for hvor lang tid er "langt tilbage i historien"?

Der er adskillige referencer til den utopi som er Danmark i Dansk Folkepartis arbejdsprogram. Efter endt læsning står læseren tilbage med et billede af Danmark, som er blevet formet af Dansk Folkeparti. Heri er Danmark – sammen med de lande 'vi normalt sammenligner os med' (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Finanspolitikken; Skat og retfærdighed; Danmark og den fattige verden) – et af de få lande i verden, som har været i stand til at "gøre op med middelalderens verdenssyn" for at opnå "den frihed og tolerance, som er grundlag for demokratiet". Desuden er det "kun her respekten for menneskets rettigheder er grundfæstet" (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Kristendommen, folket og etikken).

Partiets argument er, at religion, tro, værdinormer, traditioner, sædvaner og holdninger er centrale i et samfunds udvikling – de afviser kulturel relativistiske argumenter, hvor tolerance i deres mening efterhånden betyder viljen til at acceptere “det snæversyn, der præger de fundamentalistiske religioner, som i de seneste årtier er vandret ind i Danmark og har skabt sekteriske miljøer uden solidaritet med det danske samfund” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Kristendommen, folket og etikken). Ethvert samfund er, ifølge Dansk Folkeparti, udformet i kraft af disse faktorer, og derfor dybest set afgjort i befolkningens bevidsthed. Derfor er det et lands befolknings egen skyld, hvis de lever i fattigdom, da dette essentielt er et “kulturelt betinget problem” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Danmark og den fattige verden). Med dette argument siger Dansk Folkeparti reelt, at Danmark *er* bedre end de lande, hvis indbyggere partiet vil nægte adgang hertil. Den danske befolkning har skabt et samfund, som er præget af orden og velstand, fordi deres kultur tillader den, at skabe et sådant samfund: “Den livsform vi *har valgt* i Danmark, er enestående” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Dansk kultur skal bevares og styrkes; min kursiv). Udsagnet fortsætter: “Den er betinget af vores kultur, og den kan i et så lille land som vort ikke overleve, hvis vi tillader masseindvandring af fremmede religioner og fremmede kulturer. Et multikulturelt samfund er et samfund uden indre sammenhæng og sammenhold, og derfor er denne verdens multikulturelle samfund præget af mangel på solidaritet og ofte tillige af åben konflikt” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Dansk kultur skal bevares og styrkes)<sup>9</sup>. Reelt ser Dansk Folkeparti to trusler mod Danmark: “Hvis vi mister vores egenart og sammenhold og vores ret til at bestemme vore egne anliggender, ophører vi med at eksistere som nation” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Statens Styre). Heri ligger for det første, som teksten efterfølgende præciserer, at Danmarks beståen som et frit selvstændigt land er afhængig af at disse farer overvindes. Argumentet er, at hvis

---

<sup>9</sup> Dette er i sig selv et interessant udsagn, da Dansk Folkeparti ellers foretrækker at sammenligne Danmark med den “vestlige, kristne kulturkreds”. De multikulturelle lande, som refereres til her, er netop ikke lande i denne gruppe; hvis partiet skulle give sammenligne Danmark med multikulturelle lande, blandt “andre sammenlignelige lande”, ville argumentet ikke vise sig at være holdbart; Canada og Sverige er således begge multikulturelle, “sammenlignelige” lande, hvor sammenhæng og sammenhold eksisterer i langt højere grad end Dansk Folkepartis argument vil indrømme.

Danmark ophører med at eksistere som nation – det vil sige bliver multikulturelt frem for, som teksten påstår, at være primært dansk kultur som nu – vil landet ophøre med at eksistere som stat (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Statens Styre).

Dette hænger sammen med det første fjendebillede som er beskrevet ovenfor: Den danske egenart er truet indefra af de grupper som er kommet til landet ude af stand til at tilpasse sig landets forhold – indvandrere, som kommer fra lande, “der står fjernt fra den danske og europæiske kultur og livsform” og derfor ikke kan assimileres (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Et Bedre Danmark). Det er, ifølge Dansk Folkeparti, kun folk fra kulturer som ligner den danske (“den vestlige, kristne kulturkreds”), som kan “yde værdifulde bidrag til landets udvikling” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Udlændinge- og asylpolitik). Af samme grund er det kun disse mennesker som bør få kommunal stemmeret i Danmark i forbindelse med opnåelse af dansk indfødsret (det vil sige statsborgerskab) – ligeledes skal andre indvandrere heller ikke kunne stille op ved valg (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Statens styre).

“Danmark er danskernes land, det er meget lille og dets fortsatte eksistens som et stabilt demokrati er betinget af, at vores befolkningssammensætning ikke ændres vidtgående” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Udlændinge- og asylpolitik).

Denne fare er, ifølge Dansk Folkeparti, så stor, at de i foråret 2001 følte det nødvendigt med en kampagne til at skabe opmærksomhed om indvandringen. I annoncen nævnes de to love fra 2001, hvor indvandrere fik tildelt indfødsret; de partier som stemte for lovene; og de mennesker, som med lovene opnåede indfødsret. Til sidst nævnes, at Dansk Folkeparti stemte imod lovene (se Bilag 5).

Det andet fjendebillede går på udefra påvirkning, det vil sige, som Dansk Folkeparti beskriver det, hovedsageligt EU: “Udbygningen af Den Europæiske Union hen imod en forbundsstat med stadig større besluttende myndighed over medlemslandene indebærer en inddrængning af dansk selvbestemmelse og en udhuling af demokratiet” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Et Bedre Danmark). Men selv her er det største problem med denne inddrængning af dansk selvbestemmelse, at de i Bruxelles tilsyneladende (iflg. Dansk Folkeparti) har den “fejlagtige” indstilling, at indvandring skal øges, hvilket jo så også kommer til at gælde Danmark. “EUs planer om at lade endnu flere millioner af mennesker bosætte sig i Europa vil kun føre til kaos” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Den Europæiske Union).

### *Dansk Folkepartis paradoks*

Under læsningen af Dansk Folkepartis tekster er alt det ovenfor diskuterede i slående kontrast til partiets standpunkter på andre områder.

Dansk Folkeparti ser sig selv som Danmarks stærkeste forsvarer for velfærdsstaten. Blandt deres mærkesager kan nævnes nedsættelse af ventelister til sygehuse, ekstra midler til sundhedsområdet, øget fleksibilitet i hjemmehjælpen, ekstra midler til forbedring af uddannelsesområdet, 52 ugers barselsorlov med fuld dagpengere, øget straf for forbrydelser af grov karakter, natvarmestuer for hjemløse i de større danske byer, og gratis influenzavaccination til alle over 65 år (ifølge Dansk Folkepartis annoncer fra april og maj 2002, se bilag 6).

Blandt de danske værdier, Dansk Folkeparti anser er true af ovennævnte farer, er således også omfordelingsprincippet. Groft sagt handler dette om, at producenterne i et samfund overlader deres produktion til et religiøst eller politisk center, som fordeler goderne blandt samfundsmedlemmerne efter fastlagte regler. Princippet danner basis for vestlige velfærdsstater (også Sovjetunionen og flere af oldtidens riger siges at have fulgt dette princip).

De værdier som partiet står for rent sundheds-, social-, finans-, skatte-, og arbejdsmarkedspolitisk er langt mere til venstre på den politiske skala, end de politiske samarbejdspartnere, Dansk Folkeparti normalt sættes i bås med. Der argumenteres oven i købet ind imellem, at Dansk Folkepartis vælgerdemografi svarer til Socialdemokratiets.

Men Dansk Folkepartis udlændingepolitik, deres indstilling til internationalt samarbejde på sådanne områder som økonomi og indvandring, og deres stærke retorik vedrørende disse område adskiller dem i høj grad fra Socialdemokratiet. Spørgsmålet er så, hvad denne uoverensstemmelse egentlig handler om.

Dagbladet Information bragte den 9. juli 2003 et indlæg af Jakob Sloth Petersen. Heri diskuterede Petersen Dansk Folkepartis vælgersucces.

Hans argument er, at Dansk Folkeparti repræsenterer en reaktion på det værdiskift som fandt sted i 60'erne og 70'erne: De som voksede op i den periode havde, i modsætning til deres forældre, relativt gunstige og optimistiske økonomiske betingelser. Forestillingen var, at de derfor ville lægge vægt på mere immaterielle

ting; miljøet, selvrealisering, kultur, etc. – det Ronald Ingelhart kaldte den stille revolution, som skabte det ‘nye venstre’.

Dansk Folkepartis vælgere er, ifølge Petersen, således de, som *ikke* opgav de “autoritative værdier” (streng børneopdragelse, restriktive regler for adgang til Danmark, og så videre – alt i alt en modsætning til det ‘nye venstre’, som af Dansk Folkeparti anses for at være for gavmildt overfor sådanne ting som miljø og udviklingslandene).

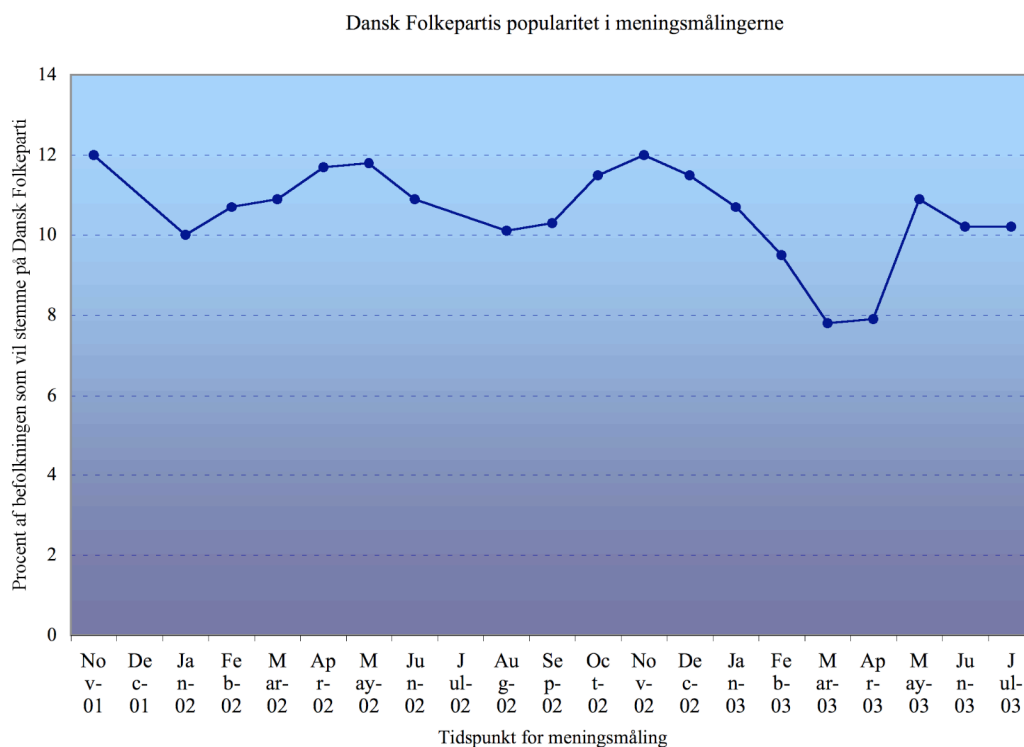
Indtil Dansk Folkeparti blev dannet i 1995 var denne gruppes bedste valg venstrefløjen, da disse partier tog sig af gruppens økonomiske og sociale interesser. Med Dansk Folkeparti på banen fandt disse mennesker et parti som matchede dem både værdimæssigt og på områder som social-, arbejdsmarked-, og skattepolitik. Petersen afslutter med følgende argument:

*Dansk Folkeparti er Danmarks svar på et nyt ‘autoritært’ arbejderparti i det post-industrielle samfund. Grundlæggende samfundsforandringer – som for eksempel de globale folkevandringer – har udkrystalliseret nogle nye, politiske skillelinjer. Ved den ene pol har vi de ‘post-materialistiske’ partier [...] Ved den anden har vi Dansk Folkeparti. [...] Så længe denne nye, politiske skillelinje dominerer, vil der være basis for Dansk Folkeparti.*

(Information, 09/07/03, side 8)

Spørgsmålet er, om Petersen har ret i denne fortolkning. Hvis det er tilfældet lader implikationen umiddelbart til at være, at Dansk Folkeparti ikke påvirker vælgerne med deres tekster og politiske diskurs – vælgerne er allerede på deres side. Dansk Folkeparti er så blot det politiske udtryk for en del af den danske befolknings værdier og holdninger.

Spørgsmålet er så blot, hvorfor Dansk Folkeparti ligger så ustabil i meningsmålingerne. Siden folketingsvalget i 2001, hvor partiet fik 12% af stemmerne, har partiet været så langt nede som 7,9%.



*Grafisk præsentation af Dansk Folkepartis popularitet i meningsmålingerne. Data er hentet fra hjemmesiderne for henholdsvis Vilstrup Research A/S, TNS Gallup og Catinet Research.*

Som nævnt ovenfor, fører Dansk Folkeparti to væsentligt forskellige linier indenfor deres politik – den meget fremmedfjendtlige, isolationistiske politik (som Petersen henfører til ‘autoritære’ værdier hos partiet og dets vælgere) og den meget bløde, vælgeren-i-fokus velfærdspolitik.

Det, som er interessant er, at partiets fremgang tilsyneladende altid falder sammen med en ganske intens mediefokusering på partiets velfærdspolitik, men tilbagegangene lader til at falde sammen med de mere ‘autoritære’ udmeldinger. Tilbagegangen i foråret 2003 sammenfalder således med en mere aggressiv tone med hensyn til udlændingepolitik – udlændingeloven blev strammet drastisk op i den pågældende periode – og Irakkrigen, hvor Dansk Folkeparti stemte *for* dansk deltagelse (se for eksempel Berlingske Tidende 26/01/03. Heri diskuteres førstnævnte som forklaring på partiets tilbagegang).

I Politiken den 21. april 2003 kunne man læse, at “vælgerne giver Pia Kjærsgaard et nakkedrag”, hvilket forklares med debatten om den danske deltagelse i krigen og Dansk Folkepartis støtte til den danske deltagelse (Politikens netavis, 21/04/03).

Og senest den 20. juli beskrev Politiken venstrefløjens fremgang på bekostning af højrefløjen (hvor altså Dansk Folkeparti befinder sig i kraft af deres status som støtteparti for den borgerlige regering). Begrundelsen for denne forandring finder avisen igen i debatten om Irakkrigen (Politiken, 20/07/03, 1. sektion side 2).

Formanden for Dansk Folkepartis Ungdom har en anden, om end relateret forklaring: “Vi er jo et parti, der er meget afhængigt af at være i medierne, og vi har under krigen i Irak haft svært ved at markere os” (Jyllands-posten, 24/04/03, 1. sektion side 3).

Dansk Folkeparti er, om noget, opinionsfølsomt. Dette er helt centralt for partiets politiske linie: Meningsmålingerne kan naturligvis henføres til partiets politik, men partiets politik kan oftest også henføres til, hvordan de klarer sig i meningsmålingerne.

Således kom Dansk Folkepartis ‘agurketidsudgydelser’ (se ovenfor citerede leder fra Information 11/07/03) efter et meget dårligt halvår for partiet, hvor de gik fra 12 til 7,9% i meningsmålingerne. Tilsyneladende har den ekstra medieopmærksomhed, som resulterede heraf, også haft de ønskede resultater: Fra april til maj steg partiet atter i meningsmålingerne.

Grafen ovenfor kan eventuelt bekræfte, at Dansk Folkeparti har en trofast og solid vælgerbase, som ikke påvirkes i synderlig grad af de mærkesager som tilfældigvis er oppe i den politiske debat. Denne base er dog ikke større end de ca. otte procent, som lader til at være partiets nedre grænse<sup>10</sup>. Lektor Lars Bille siger i Jyllands-posten, at “Man skal huske på, at Dansk Folkeparti fik et meget godt valg i november 2001. Hvad der kommer let, går let. De meningsmålinger vi nu [i slutningen af april 2003] ser, er måske et mere reelt udtryk for, hvor mange vælgere der støtter partiet” (Jyllands-posten, 24/04/03, 1. sektion side 3).

Udover denne gruppe trofaste vælgere, er der en gruppe mennesker som er mere påvirkelige. Det er blandt andet den gruppe alle partierne kæmper om; de mennesker

---

<sup>10</sup> Selv dette er dog usikkert, og kun ved mere dybtgående undersøgelser vil man kunne se, om de er de samme mennesker, som holder fast ved partiet eller om forskellige dele af vælgergruppen reagerer (positivt og negativt) på forskellige emner.



som ikke føler tilknytning til et bestemt parti, men snarere stemmer ud fra mærkesager og debatter, som netop har kørt.

Dette er centralt for forståelsen af Dansk Folkepartis politik. For at få fat i disse individer, fører partiet en form for 'populær-politik'. Når partiet igen og igen tager mediernes opmærksomhed, handler sagerne oftest om ting, som vinder stemmer; annoncerne i Bilag 6 er et godt eksempel på dette.

Dansk Folkepartis annoncer og programmer har samme formål som ethvert partis tekster: De skal naturligvis informere om partiets standpunkt med hensyn til de emner som er relevante; men de skal også vinde stemmer.

Og især med henblik på det sidste kører Dansk Folkeparti en mere aggressiv kampagne end de veletablerede partier.

Denne aggressivitet bunder i partiets oprindelige formål, som var at være et protestparti og danne modvægt til den eksisterende politiske debat. Partiet skal arbejde hårdere for at få stemmer end de etablerede partier, som mange stemmer på af tradition eller vane.

Hvorvidt partiet opnår dette formål – det vil sige vinder stemmer – med sine tekster er mindre vigtigt her end spørgsmålet om, hvorvidt teksterne har den effekt analysen forventer: At teksterne påvirker læseren i nationalistisk retning.

Her skal de indledende spørgsmål først besvares.

## *Diskussion*

### *Sammenfatning af analysen*

Ved at referere tilbage til analyseguiden (Bilag 1), kan de spørgsmål som blev rejst på side 20 – om de billeder af henholdsvis afsender og modtager som skabes i teksterne, samt implikationerne af disse billeder – besvares.

De spørgsmål som knyttes til den tekstmæssige del af analysen handler om sprog, ordvalg og form. Her konkluderes, at teksten er meget autoritativ i kraft af de ord som vælges til at udtrykke de problemer og løsninger, afsenderen identificerer. Dog tiltales læseren som ligeværdig i én forbindelse: Teksten tager for givet, at læseren føler bekymring med hensyn til de problemer, som identificeres i teksten – og udtrykker, at vi alle føler denne bekymring og ønsker at gøre noget ved det; et indforstået sammenhold skabes dermed mellem afsender og modtager.

Sprogligt udtrykker teksterne også banal nationalisme gennem ordvalg; for eksempel optræder ordene ‘dansk’, ‘danskhed’, ‘Danmark’, og lignende meget ofte. Som i eksemplet i Gundelachs bog, er dette en lille – og måske også ubevidst – bekræftelse af den danskhed, afsenderen af teksten ser sig som en forkæmper for.

Den banale nationalisme går, til overflod, igen indholdsmæssigt. Denne indholdsmæssige nationalisme peger på interdiskursivitet. Som nævnt ovenfor er der nogle faktorer, som forbindes med den politiske diskursorden. Heriblandt er saglighed med hensyn til de ting, som diskuteres, samt et nøgternt sprog.

Når partiet romanticerer danske værdier og traditioner, afviger de fra den gængse politiske diskurs.

Denne romanticering er i høj grad et eksempel på intertekstualitet. Både sprogligt og i billeder trækker Dansk Folkeparti på tidligere romanticerende diskurser om Danmark. Deres brug af ord som henviser til Danmark (for eksempel i deres partinavn), deres brug af Dannebrog (for eksempel i deres logo), deres henvisning til dronningen, den danske grundlov, og så videre (som annoncen i Bilag 3 illustrerer) – denne vævning af et intertekstuelt net fremmaner et Morten Korch-agtigt billede af Danmark.

Udover den romanticerende, nationalistiske diskurs, trækkes også på en emotionel diskurs, samt en fremmedfjendtlig diskurs – dette kommer, som med den nationalistiske diskurs, til udtryk i sprog, ordvalg og form.

Interdiskursiviteten har konsekvenser for de relationer som forstærkes gennem teksterne.

Her er to af afgørende betydning: Relationen mellem politiker og vælger, det vil sige mellem afsender og modtager af teksten; og relationen mellem dansker og udlænding, som den beskrives i teksten. Begge relationer balancerer omkring et ulige magtforhold; og begge magtforhold forstærkes gennem teksten.

Forholdet mellem politiker og vælger er traditionelt en smule ubalanceret magtmæssigt. Politikerens er valgt til at repræsentere befolkningen, og besidder derfor en tillids- og magtposition i forhold til vælgeren. Samtidig er politikerens også i meget høj grad afhængig af vælgerens velvilje – uden denne har politikerens ingen karriere. Begge forhold afspejles i teksten; vælgeren skal vindes og overbevises om Dansk Folkepartis ærefulde formål. Samtidig belæres vælgeren også om de forhold, partiet fokuserer på, og rent sprogligt forstærkes den mere autoritære side af forholdet mellem de to; politikerens ved bedre.

Hvad gælder den anden relation – den mellem dansker og indvandrer – er situationen en ganske anden. Den form, denne relation får i partiets tekster, er relativt ny. Som ny læser af partiets tekster virker den dog eventuelt bekendt, eftersom partiets talsmænd beskriver relationen på samme måde i interviews og debatindlæg i diverse medier.

I teksterne som analyseres her, fremstår relationen som bestående af to grupper: Danskerne og indvandrerne. Danskerne, og denne gruppes 'indhold' (det vil sige det, Gundelach kalder den nationale mentalitet), som Dansk Folkeparti forstår det, er beskrevet ovenfor. Det er de mennesker, partiet i en annonce fra januar 2001 kalder for 'gammeldanskere' – forstået som modsætningen til 'nydanskere', det ord som beskriver første- og anden generations indvandrere i Danmark.

Den anden gruppe, indvandrerne, er essentielt de, som beskrives i 'fjendebilledet' (se ovenfor, side 26): Mennesker som kommer fra lande, "der står fjernt fra den danske og europæiske kultur og livsform" (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Et Bedre Danmark).

I den sektion af arbejdsprogrammet, som bærer titlen "Udlændinge- og asylpolitik" går partiet oven i købet så langt, at de identificerer præcis *hvilken* gruppe af indvandrere de mener denne fjende er: "Der findes intet samfund i verden, hvor en fredelig integration af muslimer i en anden kultur har været mulig, og det er

uansvarligt at påføre Danmark et kultursammenstød, som risikerer meget alvorlige følger” (Dansk Folkepartis arbejdsprogram, Udlændinge- og asylpolitik)<sup>11</sup>. Muslimerne er altså den gruppe af folk, som udgør den største trussel mod det danske samfund; de vil løbe Danmark over ende, og dermed – på grund af deres forældede menneskesyn, som stadig sidder fast i middelalderen – effektivt aflive velfærdsstaten, og danske traditioner og værdier som ligestilling, frihed, tolerance, og individuelt ansvar<sup>12</sup>.

Dette billede af muslimer stemmer ikke overens med det gængse – om end det er på vej til at blive mere dominerende end tidligere.

Dette er et tilfælde, hvor en gruppe italesættes af en person, som ikke deler gruppens opfattelser. Resultatet er, at gruppen misrepræsenteres og, i dette tilfælde, opkastes til en fjende, som landet skal beskyttes imod.

Ændringer i diskursen skaber i høj grad ændringer i de sociale forhold i dette tilfælde. Det fjendebillede som resulterer fra Dansk Folkepartis tekster bruges til, at yderligere fasttømre den danske identitet som konstitueres i teksterne – følelsen af sammenhold i ’gruppen’ forstærkes af denne farlige fjende.

Relationen mellem de to grupper (som trods alt eksisterede før Dansk Folkeparti satte deres egne ord på relationen mellem dem) forskubbes gennem Dansk Folkepartis tekster: Magtforholdet mellem de to grupper forrykkes til fordel for danskerne.

---

<sup>11</sup> Nogle vil kunne nikke genkendene til dette fjendebillede, som partiet i høj grad har viderebragt i diverse medier. Således blev fire politikere i partiets ungdomsafdeling dømt for brud på racismeparagraffen i Danmarks Straffelov, da de i en annonce og en plakat beskyldte muslimer for at stå bag forbrydelser som massevoldtægt, grov vold, tvangsægteskaber, kvindeundertrykkelse, bandekriminalitet, og lignende – “det er, hvad et multietnisk samfund tilbyder os” (citeret i Politiken 12/10/02, 1. sektion side 6).

<sup>12</sup> Et interessant argument, da en afskaffelse af velfærdsstaten nødvendigvis vil kræve større individuelt ansvar. Det har da også været hævdet, at indvandrere kommer hertil for at ‘nasse på vores velfærd’, i hvilket tilfælde et forsøg på at afskaffe velfærdsstaten ville være som at skyde sig selv i foden. Det påstås også, at indvandlerne i virkeligheden kommer for at ‘stjæle vores jobs’. Hvorvidt disse påstande er sandfærdige er naturligvis en diskussion værd – her vil jeg blot konstatere, at de er myter, skabt af individer, som frygter en ny udvikling i samfundet, og har (eller har haft) brug for et fjendebillede.

Som nævnt ovenfor afviger Dansk Folkeparti fra den traditionelle politiske diskurs i kraft af denne interdiskursivitet. I kraft af deres meget emotionelle argumenter, hvor de i høj grad spiller på læserens frygt for forandringer i samfundet, udviser de meget begrænset saglighed i forhold til deres argumenter. Dette til trods for, at sproget tilsyneladende er nøgternt og politisk – det emotionelle ligger under overfladen, og dukker blot frem ind imellem, som er tilfældet når snakken falder på indvandring eller danske værdier.

Det billede, Dansk Folkeparti skaber af sig selv gennem deres tekster er, som deres argumenter vedrørende indvandring, ligeledes mere emotionelt end nøgternt og sagligt. Snarere end at portrættere sig som det politiske parti, som kan sikre overskud i statskassen eller skattesænkninger, fremstår partiet som Danmarks stærkeste forsvarer for velfærdsstaten og beskytteren af de danske traditioner og værdier.

Modtageren af teksten ses således heller ikke som en vælger, som bekymrer sig over statsgæld eller lignende. Det billede som fremmanes gennem teksterne er snarere en bekymret medborger, som forstår at Danmark og danske værdier er under angreb, men ikke ved hvordan de skal beskyttes. Dansk Folkeparti er således svaret på læserens bønner, prinsen på den hvide hest.

Det sidste spørgsmål som skal besvares er spørgsmålet om, hvilke krav der stilles til læseren, hvis denne accepterer de ideer og forståelser, som formidles i Dansk Folkepartis tekster.

Dette spørgsmål ligger tæt op ad paperets 'hovedspørgsmål' – hvorvidt Dansk Folkepartis tekster påvirker læseren i nationalistisk retning.

Hvis et individ, som læser af de pågældende tekster, accepterer Dansk Folkepartis budskaber, accepterer vedkommende også de 'sandheder' som gør sig gældende i teksterne. Disse ideologier er implicite i teksterne, og en accept af deres budskaber er betinget af en accept af de ideologier som ligger bag.

Dansk Folkepartis tekster – arbejdsprogram, principprogram og annoncer – er partiets bidrag til den hegemoni – det vil sige den betydningsmæssige 'balancekunst' – som finder sted i den danske politiske diskurs (som i alle diskurser) for at opnå betydningskonsensus eller –dominans.

I teksterne er partiets budskaber dog allerede ophøjet til ideologi. Ting som andre parter i den politiske diskurs eventuelt vil finde diskutabelt, præsenteres her som

uimodsigelige sandheder: Danmark *er* under angreb, fjenderne *er* indvandrere og EU, og løsningen *er* at isolere Danmark ved at forhindre mest mulig indvandring samt at melde Danmark ud af EU.

Relationen mellem politiker og vælger er præget af en magtmæssig overvægt i retning af politikerens. Kombineret med det faktum, at afsenderen af teksterne virkelig er overbevist om argumenternes almenlydighed, samt den måde argumenterne viderefremmes på – det vil sige på en meget autoritativ og uimodsigelig måde – er det svært for læseren at tage stilling til argumenternes saglighed og, essentielt, sandhed<sup>13</sup>.

Teksterne benytter sig af diverse 'strategier' for at overbevise læseren om, at det eneste rigtige er, at støtte Dansk Folkeparti. Dette gælder for eksempel italesættelsen af 'danskerne' (som de konstitueres i teksterne) og deres fjender, Dette gøres så effektivt, at man, som læser, til tider står tilbage med en følelse af, at blive anklaget for landsforræderi, hvis man for eksempel ikke mener indvandringen til Danmark skal begrænses.

Det forudsættes i Dansk Folkepartis tekster, at læseren deler partiets bekymringer og værdigrundlag, indbefattet forståelsen af Danmarks bedreværd – med andre ord, at vedkommende passer til den læserprofil, teksterne genererer.

Som nævnt ovenfor, adskiller Billig national identitet og nationalisme; den førstnævnte handler ganske simpelt om en følelse af tilhørsforhold til en nation.

Derimod forudsætter den anden, at denne følelse af tilhørighed tilknyttes en følelse – en ideologi – om bedreværd i forhold til andre nationer.

Dette bedreværd udtrykkes til overflod i Dansk Folkepartis tekster, når de argumenterer, at Danmark er et af de få lande, som ikke stadig sidder fast i et

---

<sup>13</sup> Hermed menes ikke den 'sandhed' som er resultatet af en hegemoni – det vil sige den ideologiske, almenlydige forståelse af virkeligheden – men ganske simpelt fakta. Dette er et vigtigt aspekt af den kritiske diskursanalyse. Heri bunder kravet om, at analysen forankres i samfundsvidenskabelig teori og sociale situationisering.

Det var også grundlaget, da Retten i Hvidovre idømte de fire fra Dansk Folkepartis Ungdom en betinget fængselsdom for den kampagne, de forestod, hvor muslimer fik pålagt skylden for blandt andet massevoldtægt, grov vold og bandekriminalitet. Der er ingen basis for sådan en påstand – snarere tværtimod. Alle fænomenerne har været en del af det danske samfund længere end muslims indvandring har.

middelalderligt verdens- og menneskesyn, samt at kun mennesker fra lande, som ligner Danmark, er i stand til at yde et værdifuldt bidrag til det danske samfund.

Hvis læseren accepterer de ideologier, som formidles i Dansk Folkepartis tekster, accepterer vedkommende også de magtforhold, som udpensles i teksterne.

Spørgsmålet som står tilbage at besvare er nu, hvorvidt læseren rent faktisk accepterer disse ideologier og magtforhold – sker der en påvirkning af læseren, når vedkommende konsumerer Dansk Folkepartis tekster?

Det vil være en fejltagelse at tro, at denne påvirkning er et spørgsmål om 'all or nothing'. Ud fra spørgsmålets formulering er det fastlagt, at denne påvirkning kan gradbøjes, fra fuld accept af partiets ideologier til en begrænset, eventuelt ubevidst påvirkning.

Formodningen understøttes af analyseresultaterne.

### *Konklusion på analysen*

Et individs identitet er aldrig i stilstand; tværtimod er den underlagt konstant, oftest ubevidst genfortolkning af individet selv. Denne genfortolkning finder sted i den sociale interaktion, hvor individets opfattelser, gennem den hegemoniske forhandlingsproces, forstærkes eller forandres.

Påvirkningen er stærkere, når der er tale om en interaktion, hvor relationen er et ulige magtforhold. Hvis individet befinder sig i en position, hvor autoriteten i forholdet befalder den anden part, accepterer individet i højere grad den forståelse, den anden part bidrager med.

Dette er tilfældet i forholdet mellem politikere og vælgere, som er et kompliceret magtforhold; politikeren er naturligvis afhængig af vælgeren i kraft af behovet for at blive valgt. På den anden side er politikeren en autoritetsfigur, hvilket indebærer en forståelse af, at politikeren kender sit fag bedst og derfor skal agere rådgiver for vælgeren.

Når den politiske debat gennemgår en diskursiv forandring påvirker dette vælgeren – kortsigtet eller langsigtet forandres vælgerens fokus og forståelse af, hvilke problemer skal behandles. Derudover forårsager en udvidelse af den politiske diskurs' grænser

en ligedan udvidelse af grænserne for hvad der kan siges og gøres generelt – selv hvis denne forandring møder modvilje.

Således er tilfældet i Danmark, at den politiske diskurs lidt efter lidt har åbnet op for gradvist mere nationalistiske og fremmedfjendtlige udsagn og holdninger.

Hermed menes ikke nationalistisk i den traditionelle forståelse af fænomenet.

Nationalisme er andet og mere end blot denne ‘destruktive’ form. Især i vestlige nationer tager nationalisme en skjult form. Den er en daglig, ubevidst bekræftelse af,

hvad det vil sige at være dansk. Denne bekræftelse kan tage en symbolsk form – som for eksempel Gundelachs eksempel med det nationale flag – eller en sproglig form.

Analysen påviser, at der i Dansk Folkepartis tekster – deres arbejds- og principprogram samt deres annoncer – findes en sproglig form af banal nationalisme.

Både med hensyn til ordvalg og indhold udtrykker teksterne denne skjulte nationalisme.

Analysen bekræfter også, at Dansk Folkeparti medvirker til at trække den danske politiske debat i nationalistisk retning.

Ud fra denne konstatering, samt de forudsætninger analysen har, er der basis for at tro, at læseren af Dansk Folkepartis tekster påvirkes i nationalistisk retning.

Det står dog klart, at der ikke er mulighed for at slå fuldstændigt fast, at denne påvirkning sker ud fra analysen.

Gennem den kritiske diskursanalyse er der kastet lys over emnet, og der er rig mulighed for videre forskning. Desværre vil hypotesen ikke kunne stadfæstes én gang for alle uden sådan videre forskning.

Den kritiske diskursanalyse står her overfor en begrænsning; der er ingen mulighed for, i dette tilfælde, at fortsætte den kritiske diskursanalyse, for dermed at komme nærmere på en be- eller afkræftelse af hypotesen.

Dette er dog ikke ensbetydende med, at analysen intet formål har haft overhovedet.

Tværtimod er analysen i indeværende paper – i kraft af en gennemgribende prøvning af hypotesen – både et vigtigt indlæg i debatten om nationalisme, samt en værdifuld afprøvning af metoden kritisk diskursanalyse.



## *Implikationerne af analysen*

Som nævnt tidligere, er en af de grundlæggende opfattelser bag denne analyse, at den samfundsvidenskabelige teoretisering af fænomenet nationalisme skal udsættes for en gennemgribende, kritisk ransagelse.

Denne opfattelse læner sig op ad Billigs definitioner af 'voldsom' nationalisme, national identitet og banal nationalisme.

Ud fra analysen i indeværende paper, får Billigs definitioner ekstra ballast. Hvad enten man foretrækker, at kalde fænomenet banal nationalisme eller 'national stolthed', er faktum, at det findes. Der er en form for ubevidst nationalisme, som findes – og trives i bedste velgående – i de vestlige samfund.

Implikationerne af dette faktum rækker længere end det umiddelbart indlysende; Billigs definitioner betyder i sig selv, at måden nationalisme bliver behandlet på, i samfundsvidenskabeligt øjemed, skal granskes og omtænkes.

Men som denne analyse har vist, har den banale nationalisme, når den formaliseres i den politiske diskurs, mere vidtrækkende konsekvenser.

Grænserne for, hvad der er acceptabelt at sige og gøre – og dermed hvad der bliver sagt og gjort – flyttes, når den banale nationalisme kommer til udtryk i et forum med så meget autoritet bag sig.

At grænsen er blevet rykket i Danmark er, for folk som kommer hertil udefra, åbenlyst. Politiken bragte den 6. august en oversættelse af en norsk artikel. Heri redegør forfatteren for, hvordan han mistede alle illusioner om Danmark på tre måneder. Han nævner udlændingepakken<sup>14</sup>, Irakkrigen, nedlæggelsen af Christiania og fyringen af eksperter og rådgivere, som var uenige med regeringen, som eksempler på de ting, som ødelagde hans billede af danskerne som "åbne, liberale og internationale" (Politiken 06/08/03).

Især indvandring er et emne, som får "den indre svinehund" frem i folk. Således citerer artiklen en tidligere borgmester i Nykøbing Falster:

---

<sup>14</sup> Den nye udlændingelov, som kræver, at en person skal være over 24, have penge på bankkontoen, en lejlighed over en vis størrelse (som ikke må være fremlejet), et fast job, samt en større tilknytning til Danmark end andre lande, før vedkommende må bringe sin ægtefælle til Danmark.

*Jeg har aldrig været bange i mit liv [...] Men for første gang i mit liv føler jeg nu angst. Jeg er alvorligt bekymret for mine børn og børnebørn, for islam. Jeg har problemer med at forstå mennesker, der slår deres egne børn ihjel på grund af religion! At den religion kan have en skid med menneskelighed at gøre. Disse mennesker, der holder deres kvinder uvidende om det land, de bor i! Jeg har aldrig sagt det her før. Jeg kunne ikke sige det, dengang jeg var borgmester. Så når jeg blev spurgt, svarede jeg, som man skulle. Vi har de og de flygtninge her, og dem må vi tage vare på. Jeg ville ikke beskyldes for at være racist. Men nu kan jeg sige det. Jeg synes, der er nok udlændinge i Danmark. I hvert fald dem jeg kalder muslimske udlændinge.*

Nu kan du sige det?

*Ja, siden 2001 har man kunnet sige det.*

(Politiken 06/08/03).

I samme artikel citeres den britiske avis The Guardian for at sige, at ”det, vi er vidner til, er indret mindre, end at højreekstremisme er blevet stuerent” (Politiken 06/08/03).

I starten af juli 2003 foreslog Pia Kjærsgaard – som nævnt ovenfor – at Danmark skulle bryde menneskerettighedskonventionen. Dette for at sikre, at danskere som bor og gifter sig i udlandet skal kunne vende hjem uden problemer, samtidigt med at indvandrere skal kunne begrænses i deres familiesammenføringer (Politikens netavis 06/07/03). Da hun blev konfronteret med anklager om, at hun med dette udsagn undergraver det danske retssamfund, svarede formanden for Dansk Folkepartis, at hun blot siger sin mening – det har hun vel ret til? (Information 15/07/03).

Hvis denne diskursive forandring påvirker individets identitet i nationalistisk retning – hvilket der, på baggrund af indeværende analyse findes belæg for at tro, at der gør – gør det den blot dobbelt farlig.

Der er et behov for at samfundsvidenskaberne, i analysen af det nationalistiske fænomen, også ser på det, som umiddelbart er skjult og virker ufarligt.

Analysen i dette paper har blot rørt ved emnet; meget mere kan – og bør – siges om fænomenet og dets implikationer.

### *Mulig opfølgning til dette arbejde*

Der er adskillige muligheder for, at følge op på analysen i dette paper. I betragtning af, at den kritiske diskursanalyse ikke er i stand til at yde mere end en *støtte* til paperets hypotese – det vil sige, at metoden egentligt ikke kan bekræfte hypotesen – vil en af flere mulige traditionelle sociologiske metoder bidrage med meget til diskussionen.

En mulighed for at bygge videre på den kritiske diskursanalyse er, at anvende kvalitativt indsamlet kildemateriale.

Dansk Folkeparti holder ofte ‘borgermøder’, hvor folketingspolitikere lægger op til debat med tilhørerne.

En observation ved et sådant møde – hvor det indsamlede materiale efterfølgende underkastes en lignende kritisk diskursanalyse – vil skabe et nyt aspekt af nærvær, som ikke findes i dette paper.

Analysen ovenfor er baseret på kilder indsamlet over internettet eller gennem papirmediene; hermed er afstanden mellem forsker og forskningsobjekt ganske stor. Ved at inkludere observationer i en videre bearbejdning af analysen, opnås et interaktionistisk perspektiv i både metode og analyse.

Observationer ved disse borgermøder vil bidrage til analysen på et andet niveau. De tekster, som analyseres i dette paper, er alle underkastet kontrol. Der er ikke et ord i dem, som ikke er godkendt fra højeste sted.

Hvilken udformning Dansk Folkepartis meninger og ideologier tager i et mindre formelt debatforum kan derfor være interessant for analysen.

Desuden vil en observation nødvendigvis også se på publikum – heri ligger en stor gevinst ved observationerne. Folks reaktioner på Dansk Folkepartis budskaber kan her studeres umiddelbart. Ud fra Dansk Folkepartis tekster kan man ikke direkte se, hvordan læseren påvirkes. Dette er muligt ved observationer, netop i kraft af den nærhed og interaktionisme som opnås.

Eftersom det er disse mennesker, analysen i dette paper fokuserer på, når der spørges, om individets identitet påvirkes, er der er mærkbar fordel ved at udføre sådanne observationer i en understøttelse af dette papers analyse.

En mulighed for at supplere undersøgelsen for at se, om vælgerne rent faktisk påvirkes i nationalistisk retning er, at udføre semistrukturerede, kvalitative interviews, hvor interviewpersonerne skal findes i to grupper: Blandt folk, som for nyligt har valgt, at stemme på Dansk Folkeparti frem for et andet parti og blandt folk, som for nyligt har valgt at holde op med at stemme på Dansk Folkeparti.

De ting som skal belyses i den første gruppe er blandt andet, hvorfor de valgte at skifte til Dansk Folkeparti. Desuden er visse faktorer af stor relevans for diskussionen: Heriblandt hvilket parti de tidligere stemte på; hvilke faktorer var udløsende for deres beslutning; og hvad det er, som tiltaler dem ved partiets politiske program.

I den anden gruppe er spørgsmålet så, naturligvis, hvorfor de valgte at stemme på et andet parti end Dansk Folkeparti. Her er det relevant, hvilket parti de har skiftet til, og igen, hvilke faktorer de anser, var afgørende for beslutningen.

Derudover er interviewpersonernes generelle holdning til politik relevant. Hvorvidt de sætter sig ind i de forskellige partiers politik eller blot stemmer ud fra de debatter, som kører i medierne på det tidspunkt, har stor betydning for analysen.

De kvalitative interviews kan eventuelt følges op med kvantitative interviews, hvor interviewformularen netop baseres på resultaterne af de kvalitative interviews.

Dermed vil data være mere generaliserbar.

I forbindelse med den kritiske diskursanalyse, som udførtes i indeværende paper, vil denne undersøgelse forhåbentlig videre hjælpe til med at belyse, hvilken effekt Dansk Folkepartis tekster har (bevidst og ubevidst) på vælgerne.

### *Implikationerne ved anvendelsen af kritisk diskursanalyse*

Den diskursanalytiske metode er ved at vokse i popularitet. Metoden er tiltalende, fordi den kan bidrage til at besvare spørgsmål, som ellers er svære at forholde sig til ud fra traditionel sociologisk metode.

Den kritiske diskursanalyse er tilmed attraktiv, da den – i modsætning til traditionel sociologisk metode, som nogle gange lider af berøringsangst – kræver at forskeren skal forholde sig til det som forskes: Formålet er, at teoretisere, problematisere, og forholde sig til forskningsobjektet.

Metoden har dog, som alle metoder, også nogle begrænsninger. Således er analysen i dette paper et eksempel på, at metoden i nogle tilfælde ikke kan stå alene.

Forskerens opgave er så, at lære metoden at kende og forstå disse begrænsninger, for dermed at kunne arbejde med dem.

Ved de forslag til videre forskning, som gives ovenfor, vil en kombination af den diskursanalytiske metode og traditionelle sociologiske metoder således muligvis vise sig at være en fordel.

Forskeren er desuden nødt til at forholde sig til de implikationer, som følger af, at anvende diskursanalyse.

Når man som forsker melder sig under diskursanalysens faner, vælger man ikke blot metode, men også en tilgang til faget og samfundet som helhed.

Diskursanalysen læner sig tæt op ad socialkonstruktivismen. Konstruktivismen skelner mellem objektet i sig selv, og den forståelse, mennesket har af objektet. Der er altså en objektiv virkelighed – men denne virkelighed er udsat for individets fortolkninger og konstruktioner, baseret på individets erfaringer og relationer.

Individet skaber sin egen ‘sandhed’ om, hvad verden er.

Den måde, et individ forstår og oplever verden på, er altså kulturelt og historisk betinget – socialt skabt (se Berger og Luckmann 1999).

En tekst er således en socialt skabt repræsentation af et individs forståelse af virkeligheden – individets synspunkt, som så læner sig mere eller mindre op ad generelt accepterede normer og værdier.

Dette relativistiske verdenssyn har både implikationer for analysen selv – den tekst man analyserer er blot et ‘forslag’ til, hvordan virkeligheden ser ud – men også for den tekst som produceres i analysen. Derfor er forskeren nødvendigvis tvunget til at forholde sig kritisk til sin egen tekst.

Den tekst som produceres i forskningsøjemed er, som al tekst, blot et bidrag i betydnings-hegemonien. For ikke at falde i en ideologisk fælde, skal forskeren til alle tider forholde sig ydmygt til sin forskning.

I forbindelse med kritisk diskursanalyse specifikt, kan dette især være en svær opgave; kritisk diskursanalyse en netop ikke neutral.

Formålet med metoden er, at afdække den rolle diskursen spiller i konstruktionen af den sociale verden – herunder både forandringen og opretholdelsen af eksisterende forhold.

Idealet er, at skabe social forandring i retning af mere ligeværdige sociale relationer, kommunikativt såvel som på den større samfundsmæssige skala.

I kraft af metodevalget risikerer forskeren dermed at formidle, at forskerens eget bidrag til betydnings-hegemonien er mere korrekt end andre bidrag, eftersom de jo blot reproducerer eksisterende magtforhold.

## *Afslutning*

I indledningen fremhævede jeg det dobbelt-sidede formål med paperet: For det første skulle hypotesen prøves gennem analysen; desuden skulle metoden også prøves.

Hypotesen som ligger bag forhåndenværende analyse er, at Dansk Folkepartis tekster påvirker læseren i nationalistisk retning. I sammenfatningen af analyseresultaterne konkluderede jeg, at metoden ikke kunne bekræfte hypotesen til fulde.

Analysen bidrog dog med nogle konklusioner.

Ud fra diskursanalysen kan det påvises, at Dansk Folkeparti fører en nationalistisk diskurs og dermed medvirker til at trække den danske politiske debat i nationalistisk retning.

Hvis et individ accepterer de budskaber, partiet fremfører i teksterne, accepterer vedkommende også de ideologier som er implicite i teksterne.

Desuden er der belæg for at tro, at en påvirkning finder sted ud over denne bevidste accept af partiets budskaber. Analysen i dette paper er blot ikke i stand til at endeligt besvare, hvorvidt denne påvirkning finder sted.

Videre forskning i form af observationer eller kvalitative interviews vil sandsynligvis kunne kaste meget lys over de spørgsmål, som står tilbage efter denne analyse.

Hermed er metodens begrænsning sat på spidsen. I forhåndenværende analyse har metoden i sig selv ikke været i stand til at give et helt overbevisende svar på hypotesen.

Det er dog nødvendigt at slå fast, at konventionelle sociologiske fremgangsmåder ikke ville være kommet tættere på et svar. Kritisk diskursanalyse har meget at bidrage med. Forskeren skal dog først forstå metoden, dens implikationer og dens begrænsninger.

Det er en læringsproces, og jeg har hermed taget mine første, prøvende skridt.

## ***Bibliografi***

Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas. *Den samfundsskabte virkelighed: En videnssociologisk afhandling*. Viborg: Lindhardt og Ringhof, 1999.

Billig, Michael. *Banal Nationalisme*. London: Sage Publications Ltd, 1995.

Bredsdorff, Nils. *Diskurs og Konstruktion: En samfundsvidenskabelig kritik af diskursanalyser og socialkonstruktivismen*. København: Forlaget Sociologi, 2002.

Gram, Helene & Hagelberg, Susanne. Speciale: "Højredrejningens diskurser: Et stuerent projekt om den elitære debat". Roskilde: Roskilde Universitetscenter, 2000.

Gundelach, Peter. *Det er Dansk*. København: Hans Reitzels Forlag, 2002.

Jørgensen, Marianne W. & Phillips, Louise. *Diskursanalyse som teori og metode*. København: Roskilde Universitetsforlag/Samfundslitteratur, 1999.

Kupchan, Charles A., ed. *Nationalism and Nationalities in the New Europe*. New York: Cornell University Press, 1995.

Schlesinger, Philip. "Europeanness: A new cultural battlefield?" i Hutchinson & Smith, eds. *Nationalism*. Oxford: Oxford University Press, 1994.

## ***Kildemateriale***

Dansk Folkepartis arbejdsprogram, 14/07/2003.

<<http://www.danskfolkeparti.dk>>

Dansk Folkepartis annoncer, 14/07/2003.

<<http://www.danskfolkeparti.dk>>



Dansk Folkepartis brochurer, 14/07/2003.

<<http://www.danskfolkeparti.dk>>

Dansk Folkepartis principprogram, 14/07/2003.

<<http://www.danskfolkeparti.dk>>

### *Artikler m.m.*

Berlingske Tidende 26/01/03. "Bundrekord: Nyt dyk til Dansk Folkeparti". Artikel, 1. sektion side 4.

Catinet Research politisk meningsmåling. 22/07/03.

<<http://www.catinet.dk/opinion/samlet.html>>

Information 09/07/03. "På sporet af den danske populisme". Kronik af Petersen, Jakob S., side 9.

Information 11/07/03. "Agurk i agurketiden". Leder, forsiden.

Information 15/07/03. "Mine meningers magt". Leder, forsiden.

Jyllands-posten 24/04/03. "JP-baggrund: Dansk Folkeparti under pres". Artikel, 1 sektion side 3.

Politiken 12/10/02. "Politisk plakat gik for vidt". Artikel, 1. sektion side 6.

Politiken 17/07/03. "Birthe Rønn Hornbech gik i fælden". Debatindlæg af Mylenberg, Troels, 2. sektion side 7.

Politiken 06/08/03. "Nordmand i jantelovens land". Artikel, 2. sektion side 4).

Politikens Netavis 21/04/03. "Vælgerne giver Pia Kjærsgaard et nakkedrag". Artikel.

<<http://www.politiken.dk>>

Politikens Netavis 06/07/03. "Pia K. vil bryde konventionen om menneskerettigheder". Artikel.

<<http://www.politiken.dk>>

TNS Gallup politisk meningsmåling. 22/07/03.

<[http://www.gallup.dk/dynpages/Pol\\_index.aspx](http://www.gallup.dk/dynpages/Pol_index.aspx)>

Vilstrup Research politisk meningsmåling. 22/07/03.

<<http://www.vilstrup.dk/default.asp?action=article&ID=107>>

## *Bilag 1: Analyseguide*

_____ TEKST _____	
□	□
Kritisk diskursanalyse:	Social sammenhæng
	Ikke-diskursiv teoretisering / teori
- Twin focus:	↑
Diskursorden & kommunikativ begivenhed	↑
	↑
□ den 3-dimensionelle model:	↑
Tekst, diskursiv praksis □ □ social praksis	↑
Aspekter:	↑
- Interdiskursivitet	↑
- Intertekstualitet	↑
- Ideologi og hegemoni	↑
- Gruppedannelse	↑
	↑
□ Kobling til social sammenhæng □ □ □ □ □ □ □ □ □ □	

□ Besvarelse af opstillede teser / spørgsmål

## Bilag 2: Annoncer for Dansk Folkepartis kampagne imod Euro'en

### Nu skal danskerne overvåges



"Østrig har med denne koalitionen forbrudt sig mod fundamentet for EU og dermed brudt traktaten".

Sådan sagde Frankrigs præsident Jacques Chirac, da østrigerne valgte en regering, som EU ikke brød sig om.

Når vælgerne stemmer "forkert", griber EU ind. Nu står Danmark for tur. Nu skal danskerne overvåges.

**Finder vi os i det? Nej, vel gør vi ej.**

**Stem dansk - stem nej!**

**Dansk Folkeparti**  
www.kronen.dk 33 37 51 99  
For kronen og fædrelandet

### Bevar Danmarks frihed



Udskifter vi kronen med euroen, lægges Danmark i en politisk spændetøj, som vi aldrig kan komme ud af.

I Danmark skal danskene bestemme - ikke EU.

**Stem dansk - stem nej!**

**Dansk Folkeparti**  
www.kronen.dk 33 37 51 99  
For kronen og fædrelandet

### Euroland = Overvågningsland



"Det er afgørende at beskytte euroen mod overraskende politiske udviklinger".

Sådan siger Frankrigs nationalbankdirektør Jean-Claude Trichet, den næste chef for euroen. Det drejede sig om Østrig.

Euroen skal beskyttes mod befolkningerne. Mod overraskende politiske udviklinger! Et ja til euroen er et nej til demokratiet.

**Stem dansk - stem nej!**

**Dansk Folkeparti**  
www.kronen.dk 33 37 51 99  
For kronen og fædrelandet

### *Bilag 3: Dansk Folkepartis kampagne fra December 2002.*

Bemærk, at kampagnen, mens den kørte, havde et billede af Pia Kjærsgaard, liggende, på det første banner.

**Jeg ligger  
og tænker  
på...**

**...at jeg  
hellere vil  
regeres af**



**end af**



**Glædelig Jul  
og  
Godt Nytår**

 **Dansk  
Folkeparti**  
[www.danskfolkeparti.dk](http://www.danskfolkeparti.dk)

**...at jeg  
hellere vil  
have vores**



**end  
deres**



**Glædelig Jul  
og  
Godt Nytår**

 **Dansk  
Folkeparti**  
[www.danskfolkeparti.dk](http://www.danskfolkeparti.dk)

**...at jeg  
langt bedre  
kan lide**



**end  
deres**



**Glædelig Jul  
og  
Godt Nytår**

 **Dansk  
Folkeparti**  
[www.danskfolkeparti.dk](http://www.danskfolkeparti.dk)

**...at jeg  
hellere vil  
have vores**



**end  
deres**



**Glædelig Jul  
og  
Godt Nytår**

**DF** Dansk  
Folkeparti  
[www.dansksfolkeparti.dk](http://www.dansksfolkeparti.dk)

**...at jeg  
hellere vil  
have dette**



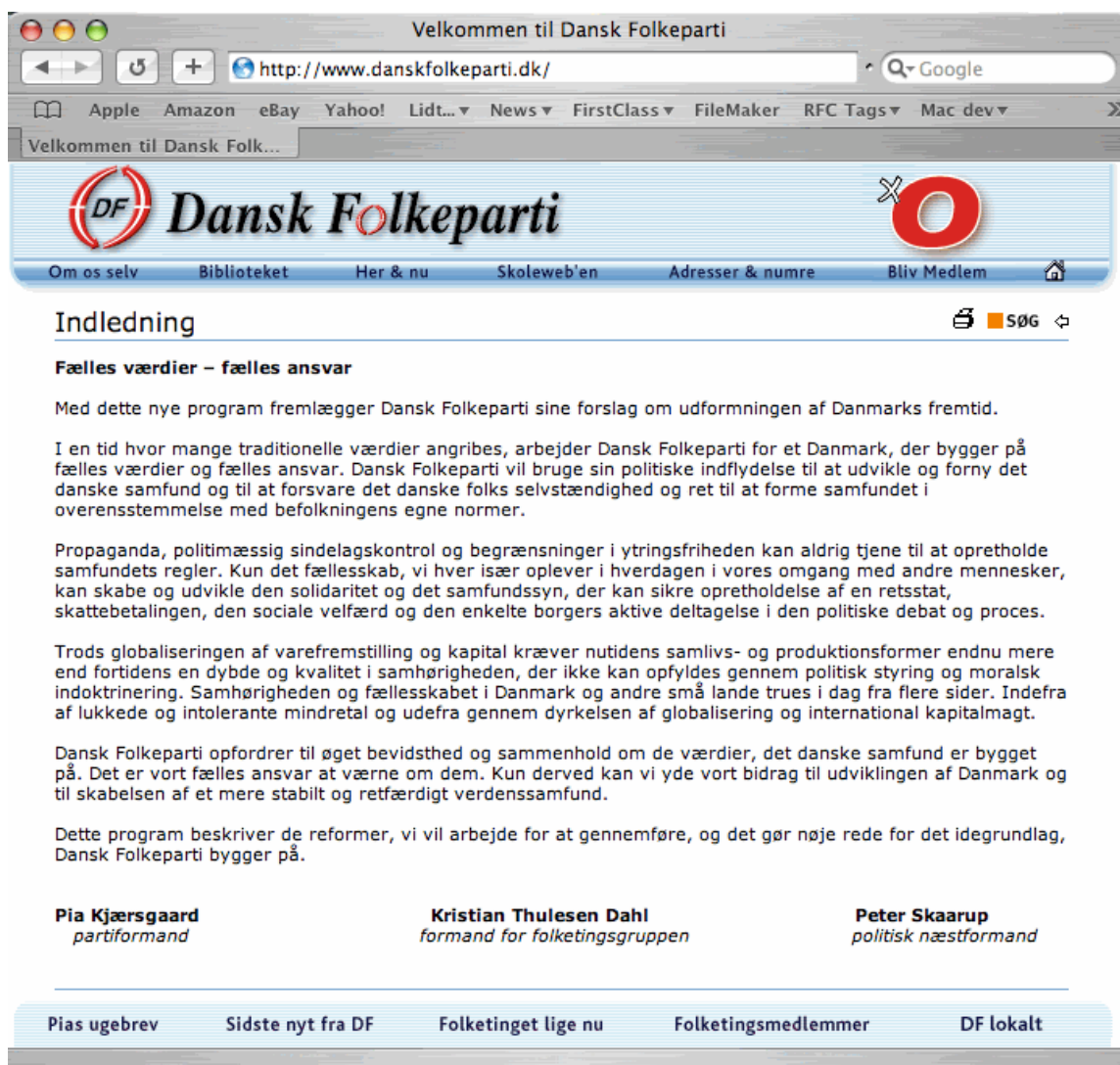
**end  
dette**



**Glædelig Jul  
og  
Godt Nytår**

**DF** Dansk  
Folkeparti  
[www.dansksfolkeparti.dk](http://www.dansksfolkeparti.dk)

## Bilag 4: Indledningen til Dansk Folkepartis arbejdsprogram



Velkommen til Dansk Folkeparti

http://www.danskfolkeparti.dk/

Apple Amazon eBay Yahoo! Lidt... News FirstClass FileMaker RFC Tags Mac dev

Velkommen til Dansk Folk...

**DF Dansk Folkeparti**

Om os selv Biblioteket Her & nu Skoleweb'en Adresser & numre Bliv Medlem

### Indledning

**Fælles værdier – fælles ansvar**

Med dette nye program fremlægger Dansk Folkeparti sine forslag om udformningen af Danmarks fremtid.

I en tid hvor mange traditionelle værdier angribes, arbejder Dansk Folkeparti for et Danmark, der bygger på fælles værdier og fælles ansvar. Dansk Folkeparti vil bruge sin politiske indflydelse til at udvikle og forny det danske samfund og til at forsvare det danske folks selvstændighed og ret til at forme samfundet i overensstemmelse med befolkningens egne normer.

Propaganda, politimæssig sindelagskontrol og begrænsninger i ytringsfriheden kan aldrig tjene til at opretholde samfundets regler. Kun det fællesskab, vi hver især oplever i hverdagen i vores omgang med andre mennesker, kan skabe og udvikle den solidaritet og det samfundssyn, der kan sikre opretholdelse af en retsstat, skattebetalingen, den sociale velfærd og den enkelte borgers aktive deltagelse i den politiske debat og proces.

Trods globaliseringen af varefremstilling og kapital kræver nutidens samlivs- og produktionsformer endnu mere end fortidens en dybde og kvalitet i samhørigheden, der ikke kan opfyldes gennem politisk styring og moralsk indoktrinering. Samhørigheden og fællesskabet i Danmark og andre små lande trues i dag fra flere sider. Indefra af lukkede og intolerante mindretal og udefra gennem dyrkelsen af globalisering og international kapitalmagt.

Dansk Folkeparti opfordrer til øget bevidsthed og sammenhold om de værdier, det danske samfund er bygget på. Det er vort fælles ansvar at værne om dem. Kun derved kan vi yde vort bidrag til udviklingen af Danmark og til skabelsen af et mere stabilt og retfærdigt verdenssamfund.

Dette program beskriver de reformer, vi vil arbejde for at gennemføre, og det gør nøje rede for det idegrundlag, Dansk Folkeparti bygger på.

**Pia Kjærsgaard**  
partiformand

**Kristian Thulesen Dahl**  
formand for folketingsgruppen

**Peter Skaarup**  
politisk næstformand

Pias ugebrev Sidste nyt fra DF Folketinget lige nu Folketingsmedlemmer DF lokalt

## Bilag 5: Dansk Folkepartis annonce om indfødsretslovene, foråret 2001.

# Årets 4.743 nye danskere (indtil nu)...

Ved de to første tildelinger i år - lov nr. L.164 og L.228 - har følgende 4.743 udlændinge opnået dansk statsborgerskab. Samtidig fik yderligere nogle tusinde børn af disse nye danskere statsborgerskab.

For lovene stemte følgende partier: Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre, De Konservative, Venstre, CD, De Kristelige, SF og Enhedslisten.

I indeværende år vil yderligere en lov om statsborgerskaber - den såkaldte indfødsretslov - blive vedtaget af de nævnte partier.

<p>1. 1. 2001</p>	<p>2. 1. 2001</p>	<p>3. 1. 2001</p>	<p>4. 1. 2001</p>	<p>5. 1. 2001</p>	<p>6. 1. 2001</p>	<p>7. 1. 2001</p>	<p>8. 1. 2001</p>	<p>9. 1. 2001</p>	<p>10. 1. 2001</p>	<p>11. 1. 2001</p>	<p>12. 1. 2001</p>	<p>13. 1. 2001</p>	<p>14. 1. 2001</p>	<p>15. 1. 2001</p>	<p>16. 1. 2001</p>	<p>17. 1. 2001</p>	<p>18. 1. 2001</p>	<p>19. 1. 2001</p>	<p>20. 1. 2001</p>	<p>21. 1. 2001</p>	<p>22. 1. 2001</p>	<p>23. 1. 2001</p>	<p>24. 1. 2001</p>	<p>25. 1. 2001</p>	<p>26. 1. 2001</p>	<p>27. 1. 2001</p>	<p>28. 1. 2001</p>	<p>29. 1. 2001</p>	<p>30. 1. 2001</p>	<p>31. 1. 2001</p>	<p>32. 1. 2001</p>	<p>33. 1. 2001</p>	<p>34. 1. 2001</p>	<p>35. 1. 2001</p>	<p>36. 1. 2001</p>	<p>37. 1. 2001</p>	<p>38. 1. 2001</p>	<p>39. 1. 2001</p>	<p>40. 1. 2001</p>	<p>41. 1. 2001</p>	<p>42. 1. 2001</p>	<p>43. 1. 2001</p>	<p>44. 1. 2001</p>	<p>45. 1. 2001</p>	<p>46. 1. 2001</p>	<p>47. 1. 2001</p>	<p>48. 1. 2001</p>	<p>49. 1. 2001</p>	<p>50. 1. 2001</p>	<p>51. 1. 2001</p>	<p>52. 1. 2001</p>	<p>53. 1. 2001</p>	<p>54. 1. 2001</p>	<p>55. 1. 2001</p>	<p>56. 1. 2001</p>	<p>57. 1. 2001</p>	<p>58. 1. 2001</p>	<p>59. 1. 2001</p>	<p>60. 1. 2001</p>	<p>61. 1. 2001</p>	<p>62. 1. 2001</p>	<p>63. 1. 2001</p>	<p>64. 1. 2001</p>	<p>65. 1. 2001</p>	<p>66. 1. 2001</p>	<p>67. 1. 2001</p>	<p>68. 1. 2001</p>	<p>69. 1. 2001</p>	<p>70. 1. 2001</p>	<p>71. 1. 2001</p>	<p>72. 1. 2001</p>	<p>73. 1. 2001</p>	<p>74. 1. 2001</p>	<p>75. 1. 2001</p>	<p>76. 1. 2001</p>	<p>77. 1. 2001</p>	<p>78. 1. 2001</p>	<p>79. 1. 2001</p>	<p>80. 1. 2001</p>	<p>81. 1. 2001</p>	<p>82. 1. 2001</p>	<p>83. 1. 2001</p>	<p>84. 1. 2001</p>	<p>85. 1. 2001</p>	<p>86. 1. 2001</p>	<p>87. 1. 2001</p>	<p>88. 1. 2001</p>	<p>89. 1. 2001</p>	<p>90. 1. 2001</p>	<p>91. 1. 2001</p>	<p>92. 1. 2001</p>	<p>93. 1. 2001</p>	<p>94. 1. 2001</p>	<p>95. 1. 2001</p>	<p>96. 1. 2001</p>	<p>97. 1. 2001</p>	<p>98. 1. 2001</p>	<p>99. 1. 2001</p>	<p>100. 1. 2001</p>
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	---------------------



NB: Dansk Folkeparti stemte imod lovene  
**dit land - dit valg**

**DF Dansk Folkeparti**  
33 37 51 99 · [www.dansksfolkeparti.dk](http://www.dansksfolkeparti.dk) · [df@ft.dk](mailto:df@ft.dk)



## Bilag 6: Dansk Folkepartis annoncer fra april og maj 2002












# 150 millioner kroner fra Dansk Folkeparti skal gøre gavn hos Danmarks svageste grupper

### Tirsdag den 15. maj 2002 var endnu en dejlig dag for Dansk Folkepartis folketingsgruppe.

Det er nemlig ikke hver dag, man sådan får mulighed for at give 150 millioner kroner til Danmarks svageste grupper.

Men muligheden kom i februar i forbindelse med forhandlingerne for Finansloven 2002, hvor Dansk Folkeparti betingede sig, at der blev afsat en særlig pulje på 150 millioner kroner, øremærket til sundheds- og socialområdet, hvilket regeringen indvilligede i.

Derefter drejede det sig om at finde ud af, hvor pengene gjorde mest gavn, og Dansk Folkeparti gik i gang med arbejdet. I tirsdags kunne Dansk Folkeparti så aflevere listen over vore krav til regeringen, og i fællesskab blev der sat beløb på:

-  1. Gratis influenzavaccination til alle over 65 år: ..... 70,0 mio. kr.
-  2. Udbygning og drift af register for knoglemarvsdonorer til gavn for kræftpatienter: ..... 5,0 mio. kr.
-  3. Forebyggelse af astma hos børn - 4 års projekt vedr. tværgående samarbejde mellem landets 3 universitetshospitaler på børneastmaområdet: ..... 4,1 mio. kr.
-  4. Hjælp til sklerosepatienter: ..... 3,2 mio. kr.
-  5. Efterlevelsespensionen genindføres for længstlevende ægtefælle/samboende med tilbagevirkende kraft pr. 1. januar 2002: ..... 46,8 mio. kr.
-  6. Forbedret varmetillæg for pensionister fra 1. september 2002: ..... 9,9 mio. kr.
-  7. Sikring af fortsat ledsageordning til handicappede, der går på folkepension: ..... 2,0 mio. kr.
-  8. Bevilling til Videncenter på ældreområdet i 2002: ..... 3,5 mio. kr.
-  9. Opbeholdelse af Kvindekollegiet under "Reden" for unge narkoprosituerede: ..... 1,0 mio. kr.
-  10. Natvarmestuer til hjemløse i store byer: ..... 3,0 mio. kr.
-  11. Ægteskabs- og skilsmisshjælpen i 2002: ..... 1,5 mio. kr.

### Facitliste for det første halve år

Dansk Folkeparti har siden folketingsvalget den 20. november 2001 med glæde kunnet konstatere, at vi har haft afgørende indflydelse.

Meget af det, vi sagde i valgkampen, har vi fået gennemført:

- ✓ Der er afsat 1,5 mia. kr. til at nedbringe ventelisterne på sygehusene.
- ✓ Der er indført frit sygehusvalg.
- ✓ Hjemmehjælpen er blevet langt mere fleksibel.
- ✓ De ældre får frit valg af plejebolig, standardfradrag for varmhjælp og forhøjet tilskud til høreapparater.
- ✓ Vi fik stoppet regeringens bebudede besparelser på uddannelsesområdet.
- ✓ Forældre til børn født efter den 1. januar i år er sikret i alt 52 ugers fleksibel barselsorlov med fuld dagpengere.
- ✓ Strafferammerne for vold og voldtægtsforbrydelser bliver forhøjet, og vi arbejder fortsat på at få indført minimumsstraffe.

På udlændingeområdet har Dansk Folkeparti indgået en omfattende aftale med regeringen:

- ✓ Reglerne for at erhverve dansk statsborgerskab bliver skærpet kraftigt.
- ✓ Flygtninges retskrav på en bolig inden for 3 måneder afskaffes.
- ✓ De factobegrebet for asylansøgere afskaffes.
- ✓ Reglerne for familiesammenføringer strammes markant.
- ✓ Kontanthjælpen for flygtninge nedsættes.
- ✓ Udlændinge skal bestå en anerkendt danskprøve for at få permanent opholdstilladelse.
- ✓ Andre landes fortolkning af de internationale flygtningekonventioner skal undersøges.

Målet med aftalen med regeringen er, at flygtningestrømmen begrænses. Dansk Folkeparti vil nøje følge udviklingen, og det ligger i aftalen, at de forskellige initiativer på udlændingeområdet løbende skal op til revision, så målet nås.

**Vi glæder os allerede til det næste halve år - men vi har brug for endnu mere styrke, hvis det skal lykkes. Vi har brug for dig!**

Med venlig hilsen

*Pia Kjaersgaard*



Jeg vil gerne vide mere om Dansk Folkeparti  Jeg vil gerne være medlem af Dansk Folkeparti

Navn: \_\_\_\_\_

Adresse: \_\_\_\_\_

Postnr.: \_\_\_\_\_

By: \_\_\_\_\_

 **Dansk Folkeparti**

Christiansborg, 1240 København K · Tlf: 33 37 51 99  
Fax: 33 37 51 91 · [www.dansksfolkeparti.dk](http://www.dansksfolkeparti.dk) · [df@ft.dk](mailto:df@ft.dk)

(Bilag 6 fortsat)

# Facitliste for de første 150 dage

SUNDHED	Det sagde vi i valgkampen:	Det har vi gjort:
	DF vil sikre flere penge til sygehusene for at nedsætte ventelisterne.  DF vil indføre frit sygehusvalg for patienterne.	Sygehusene tilføres 1,5 mia. kr. ekstra for at nedbringe ventelisterne.  Fra den 1. juli i år kan patienterne frit vælge sygehus, når det offentlige ikke kan tilbyde behandling inden for to måneder.
ÆLDRE	Det sagde vi i valgkampen:	Det har vi gjort:
	DF vil sikre de ældre ret til frit at vælge hjemmehjælp samt til selv at bestemme hjemmehjælpens sammensætning. DF vil afskaffe "dødepakken" - specielt have genindført efterlevelsespensionen. DF vil sikre de ældre frit valg af plejebolig, standardfradrag for varmhjælp og højere tilskud til høreapparater. DF vil afsætte midler til særlige tiltag på social- og sundhedsområdet, f.eks. knoglemarvsdonation, influenzavaccination og ledsageordning.	Der er på finansloven afsat 500 millioner kroner til en mere fri og fleksibel hjemmehjælp, og udebliver hjemmehjælpen helt eller delvis, får de ældre krav på erstatningshjælp. Efterlevelsespensionen genindføres for længstlevende ægtefælle/samboende. De ældre får frit valg af plejebolig, standardfradrag for varmhjælp og forhøjet tilskud til høreapparater. Der er på finansloven afsat en ramme på 150 mio. kr. til at foretage initiativer på områderne knoglemarvsdonation, influenzavaccination og ledsageordning.
UDDANNELSE	Det sagde vi i valgkampen:	Det har vi gjort:
	DF vil sikre uddannelserne de nødvendige ressourcer.  DF vil have modersmålsundervisningen fjernet.	DF fik stoppet de af regeringen bebudede besparelser på 650 millioner kroner på uddannelsesområdet, herunder bl.a. erhvervsskoler, de videregående uddannelser og efter- og produktionsskoler.  Modersmålsundervisningen fjernes.
BØRNEFAMILIER	Det sagde vi i valgkampen:	Det har vi gjort:
	DF vil støtte, at der indføres 52 ugers barselsorlov med fuld dagpengeregulering i samtlige uger.	Forældre til børn født efter den 1. januar i år er sikret i alt 52 ugers fleksibel barselsorlov med fuld dagpengeregulering. Desuden bliver barselsorloven mere fleksibel, da den kan udstrækkes til flere uger alt efter familiens behov.
UDLÆNDINGE	Det sagde vi i valgkampen:	Det har vi gjort:
	DF vil have strammet reglerne om asyl og familiesammenføring, så vi stopper asylflod og sikrer, at kun reelle flygtninge kommer ind i landet. De facto-flytningeregelen skal ophæves.  DF vil gøre op med diskriminationen mod danskere.	Der er blevet fremsat udspil til en stramning af udlændingeloven og en forbedret integrationsindsats. Det er et skridt på vejen, og DF vil sørge for, at de nye regler bliver administreret med hård hånd.  DF har sørget for, at Nævnet for Etnisk Ligestilling nedlægges, og vi vil fremover gøre yderligere op med det politisk-korrekte smagsdommeri.
STRAFFELOVEN	Det sagde vi i valgkampen:	Det har vi gjort:
	DF vil have straffen for grove volds- og voldtægtsforbrydelser hævet.	Strafferammerne bliver nu forhøjet for både vold og voldtægtsforbrydelser. Nu venter vi på, at også strafferammerne for uagtsomt manddrab, menneskesmugling og menneskehandel bliver hævet.

## Det var de første 150 dage. Nu tager Dansk Folkeparti fat på at...

1. Hævde dansk suverænitæt i forhold til EU. Nej til en EU-forfatning og ja til Grundloven.
2. Stramme yderligere på udlændingområdet. Betingelserne for at opnå dansk statsborgerskab skal skærpes.
3. Få flere ressourcer til politiet. Lov og orden er vejen frem.
4. Sørge for yderligere forbedringer på ældreområdet.
5. Slynke de krisne værdier og værne om den danske kultur.
6. Skaffe vore syge og svage bedre forhold.
7. Afskaffe straffelovens racismeparagraf 266B.

8. Få indført minimumsstraffe. Tænk mere på ofrene og mindre på voldsmændene.
9. Få nedlagt amterne.
10. Afskaffe de bureaukratiske regler for mindre selvstændige erhvervsdrivende.
11. Skaffe flere behandlingssteder til psykiatiske patienter.
12. Indføre forbud mod dyretransporter over lange afstande.
13. Skaffe håndmød og fiksere flere erhvervsbetingelser uden besværlige bureaukratiske regler.



Pia Kjaersgaard

- Jeg vil gerne vide mere om Dansk Folkeparti
- Jeg vil gerne være medlem af Dansk Folkeparti

Navn:

Adresse:

Postnr.:

By:

**DF** Dansk Folkeparti

Christiansborg, 1240 København K  
Tlf: 33 37 51 99 • Fax: 33 37 51 91

[www.danskfolkeparti.dk](http://www.danskfolkeparti.dk) [df@ft.dk](mailto:df@ft.dk)